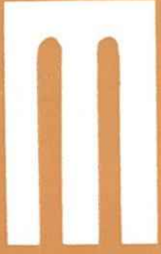
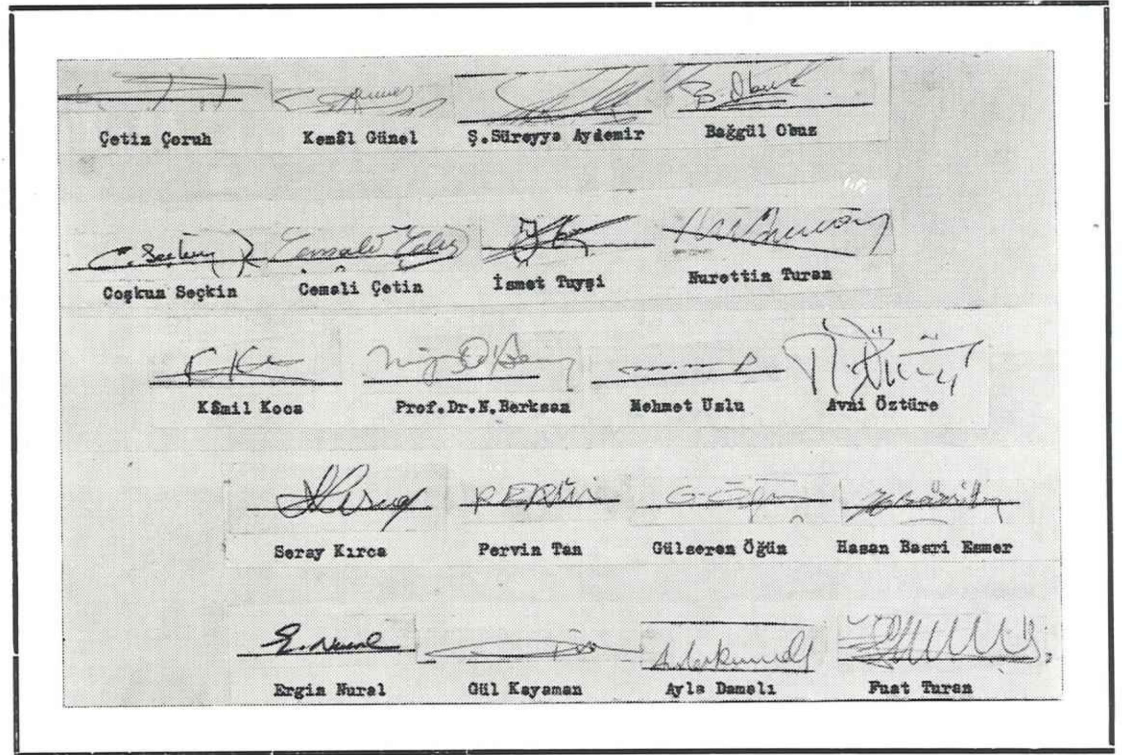

marmara ve boğazlar dergisi

Çevre ve Deniz Zabıtası Örgütü

«MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ»
ÇEVRE VE DENİZ ZABITA ÖRGÜT TÜZÜĞÜ
İLE
ÇALIŞMA YÖNETMELİĞİ
GÜNCEL GEREKSİNMELERE YANIT VERECEĞİ
SAPTANMAKLA ONANDI.

YIL: 1 — SAYI: 5
Aralık-Ocak 1976

MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ YAYIN ORGANIDIR

PUBLICATION OF **«MARMARA AND STRAITS»** MUNICIPALITIES UNION

Türkçe — English

SANAYİCİ — MÜMESSİL VE YABANCI DEVLET TİCARET ATEŞELERİNE

ÖNEMLİ DUYURU

ÇÖP YAKMA — DEĞERLENDİRME FABRİKALARI — MOTORLU ARAÇ PARKI YAPIMI — ARAÇ — GEREÇ — İŞ MAKİNALARI VE (HELİKOPTER) ALIMI İLE İLGİLİ İŞ BAĞLANTISI YAPILACAK

DPT. nın 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı ana amaçları doğrultusunda (Üye Belediyelerimizle Birliğimiz adına sağlanacak) finansman kaynaklarından ve bütçeleri olanaklarından yararlanmak şartı ile; Birliğimiz çalışma alanı içinde, Birlik Encümeninin;

16/10/1975 gün 4/14, 22/12/1975 gün 6/1 - b ve 6/4 no'lu kararları uyarınca :

1 — Birliğimiz üyesi büyük belediyelerin kendi, küçük belediyelerin bölgesel sınırları içinde ÇÖP YAKMA YADA ÇÖP DEĞERLENDİRME FABRİKALARI,

2 — İlki Bandırma Belediyesi sınırları içinde oluşturulmak üzere ARAÇ PARKLARI, (Çelik konstrüksiyon) İNŞAATLARI yapımı;

3 — Motorlu araç, gereç, ekipman, (Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı standartlarına uygun) HELİKOPTER alınması için iş bağlantısı yapılacaktır.

İlgili sanayici ve temsilciliklerin; Nisan/1976 ayı içinde yapılacak 8. Encümen toplantısında ilk değerlendirme kararı alınmak üzere;

a) Ödeme koşullarıyla,

b) Taahhüt sürelerini kapsıyacak fiat tekliflerini,

c) Bu işleri yaptığını yada temsilci olduğunu belirtir belgeleri ile 15/Mart/1975 Pazartesi günü saat 17 ye kadar (İmza karşılığı);

4 — İzmit Birlik Merkezine yada Ankara Bürosuna teslim etmeleri; mümkün olmadığı takdirde (Taahhütlü olarak) posta ile yollamaları hususu önemle duyurulur.

BİRLİĞİMİZ ÜYESİ SAYIN BELEDİYE BAŞKANLARI İLE BİRLİK MECLİSİ ÜYELERİNE DUYURU.

Birliğimiz encümeninin Küçükçekmece belediyesinde bölge belediye başkanlarının da katılmasiyle yaptığı encümen toplantısında almış olduğu 22/12/1975 gün ve 6/6 no'lu kararı uyarınca;

Birliğimiz çalışma alanı içinde KIYI YAĞMALAMASINI ÖNLEMEK, SU ÜRÜNLERİNE ZARAR VEREN KURULUŞLARI SAPTAMAK amaciyle etaplı bir tarama yapılacaktır. Bu amaçla, Sayın Birlik üyesi belediye başkanları ile, birlik meclisi üyelerinin kendi belediyeleri ve mücavir alanları içinde; 1580 Sayılı Belediye Yasasının 1., belediye görevlerini sayan 15. maddenin 9., 13., 22. fıkralarının verdiği yetkiye dayanılarak :

1 — 1605 Sayılı yasayla değişik 6785 sayılı İmar Yasasına ek 7. ve 8. maddelerine ilişkin yönetmeliğe aykırı olarak;

a) Deniz, göl ve nehirlerin kıyılarında (Yasal açıklık bırakılmadan) başlanılmış inşaat ve benzeri girişimlerle,

b) Mülkiyeti kamuya ait olması gereken kumluk, taşlık, çakıllık vb. alanları işgal edenlerle, tapuya tescil ettirmek isteyenlerin;

2 — 1380 Sayılı Su Ürünleri Yasa ve Tüzüğüne aykırı olarak ya direkt, yada doğrudan doğruya zararlı artıklarını denize, nehirlere, derelere, göllere veren kuruluş ve kurumların;

Gerekli kovuşturmaların açılmasını sağlamak amaciyle yapılacak taramaya esas olmak üzere: ad ve soyadları ile (Yada firma adları), belde, köy, mevkileri ve (Mümkünse) pafta, ada, parsel numaralarının acele olarak BİRLİK MERKEZİMİZE bildirilmesini önemle rica ederiz.

Marmara ve Boğazları
Belediyeler Birliği
Başkanlığı

mb

MARMARA VE BOĞAZLAR DERGİSİ

Türkçe — İngilizce

Yıl : 1 Sayı : 5

Aralık - Ocak / 1976

İÇİNDEKİLER

BU DERGİ

MARAMARA ve BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ YAYIN ORGANIDIR.

«BELEDİYE HİZMET BİRLİKLERİ» YASASINA DOĞRU

Avni ÖZTÜRE
Birlik Genel Sekreteri

Marmara denizi ile Boğazlarının çağdaş çevre sorunlarını çözümlemek, ortak amaçlı belediye hizmetlerini koordine etmek için —Marmara denizi ile Boğazlarına kıyısı bulunan — 44 belediye tarafından — Bu sayının, tüm belediyeleri kapsamına alarak 5. Gn. Kurul'da 54 e ulaşması beklenmektedir — bir yasa zorunluğu olmaksızın, tabandan gelen bir istemle kurulan birliğimizin 1. çalışma döneminin — 7 Aylık — süreci dolmuştur.

Bu süreç içinde birlik yönetim organları, — Birliğin amaçları doğrultusunda Türk Belediyecilik tarihinin demokratik bir aşaması olarak; çok işlevli çabaları, — Yürürlükteki yasaların olanaksızlığına karşın — olumlu sonuçlara ulaştırmıştır. Örneğin;

1 — Su Ürünleri yasa ve tüzüğüne aykırı olarak zararlı artıklarını dolaylı, dolaysız yollardan denize veren endüstriyel kuruluşların, öncelikle denetiminde, yerel savcılıklara verilmesinde etkin olması,

2— 6785/1605 Sayılı İmar Yasasına ek 7., 8. maddelerine ilişkin yönetmeliğin ilkeleri doğrultusunda;

a) Kıyı yağmalamacılığının önüne geçilmesi, (Kapak arkasındaki duyuru da görüleceği gibi, bu konuda geniş kapsamlı bir kampanya da açılmış bulunmaktadır.)

b) Kıyılarda belirli açıklık bırakmadan yapılan inşaatları denetim, giderek kovuşturma açılması,

c) Kamu kuruluşları olsa bile, izinsiz dolguları durdurma, yapımı uygun görülenleri denetim;

3 — Birlik çalışma alanı içinde gemi sökümü için tersane yapılmasına engel olunması,

4 — Birlik üyesi küçük belediyelerle köy birimlerine hizmet götürülmeyi amaçlıyan bölgesel Mot. Araç parklarının yapımına önayak olunması, (1 No'lu Motorlu Araç Park'ının Bandırmada oluşması kesinleşmiş, Tekirdağ, Pendik yada Yakacık, Büyükçekmece, Gemlik, Çanakkalede de yapımı öngörülmüştür.)

5 — Çevre sağlığı hizmetlerinin koordine edilmesi doğrultusunda, birlik üyesi büyük belediyelerin kendi, küçük belediyelerin bölgesel sınırları içinde çöp yakma yada çöp değerlendirme fabrikalarının yapılması,

6 — Çevre ve deniz kirliliğini denetim, ivedi durum-

(Devamı sayfa 20'de)

28/Ocak/1976 Çarşamba Günü İstanbul Belediye Sarayı'nda Aşağıdaki Gündeme Uyularak Uygulanacaktır. Sayın Üye ve Konuklara Duyurulur.

Erol KÖSE
Birlik Başkanı

SAAT :

10.00 Açılış.
10.05 Üye yoklaması.
10.15 Başkanlık divanına 2 sekreter seçilişi.
10.20 Saygı duruşu.
10.25 - 11.30 Birlik Başkan V. Reşat Tabak'ın oturum başkanlığında :

a) 4. Genel Kurul tutanağının okunarak aklanması.
b) Bütçe inceleme kurulunun seçilmesi.
c) Birlik çalışma raporunun okunması (8 Aylık)
d) Çalışma raporu üzerinde eleştiri ve öneriler.
e) Birlik Başkanı Erol Köse'nin konuşması.

11.35 - 13.00 Birlik Başkanı Erol Köse'nin oturum başkanlığında :

a) 1975 yılında fasıl açılmadığı, İçişleri B. nın onadığı Ana Tüzüğe göre tahsisat konulamaması v.s. nedenlerle 1975 yılı katılma paylarını ödeyemiyen üye belediyelerin borçlarının 1976 da ödenmesi kararı.
b) Bütçede yapımı gerekli aktarmaların karara bağlanması.
c) Birliğe hibe edilen Ford - Taunus binek ve araçların kabulü.
d) Birlik çalışma alanı içinde telsiz şebekesi, motorlu araç parkları yapımı, Mot. araç, İş. Mk. leri alımı için encümene yetki verilmesi.
e) Elektrik tarifelerine ait kararnamede değişiklik yapılmaması kararı.

A R A

SAAT :

14.00-14.30 Bütçe inceleme kurulu raporunun okunarak, kabulü.
14.30-15.30 a) Birlik Mot. Araç. Parkları yönetmelik taslağının onanması.
b) Birlik «Çevre ve Deniz» zabıtası tüzük ve yönetmeliğinin onanması.
15.30-16.00 Genel kurulun oylaması sonucu gündeme alınacak dilek ve öneriler.
16.00-18.30 Marmara ve Boğazları ile «Çağdaş Çevre» sorunları hakkında tebliğler.
19.00-20.00 Kokteyl.

Not: 1) Genel Kurul'a; Genelkurmay, Bakanlıklar, İller Bankası, Tübitak, Türk Belediyecilik Derneği, Büyük İstanbul nazım plânı bürosu temsilcileri ile İstanbul, Teknik, Boğaziçi, Ankara Üniversiteleri öğretim üyeleri - Tebliğ vermek üzere - çağrılıdır. Tebliğ verecek sayın temsilci ve öğretim üyelerinin kimlikleri ile tebliğ konuları, kurul divanı seçiminden sonra saptanarak, açıklanacaktır.

2) Gündemin yoğunluğu, konuların önemi nedeniyle genel kurul (Oy çoğunluğu ile alacağı karar doğrultusunda) toplantısını 29/Ocak/1976 Perşembe günü de sürdürebilir.

MARMARA VE BOĞAZLAR DERGİSİ (Aylık)

Birlik Adına Sahibi	: Birlik Başkanı **Erol KÖSE**
Yazı İşlerini Yöneten Sorumlu Müdür	: Birlik Genel Sekreteri **Avni ÖZTÜRE**
İngilizce Çeviri	: **Alâattin BİLGİ**
Fotoğraflar	: **Cemâl TURGAY** **İsmail KÜÇÜK**
Basıldığı Yer	: **Çeltüt (İst.)**
Adresi	: **Dar Sokak, Akbank İş Hanı Kat : 2, No. : 4 İ Z M İ T**
P. K. 233	: **İ Z M İ T**
Telefon	: **38 00**
Posta Çeki Hesap No.	: **2 009528 4**

Abone — İlân — Reklâm Tarifesi

Arka Kapak	2.000.— TL
Kapak İçleri	1.500.— »
Kapak İçi Yarım Sayfa	1.000.— »
Kapak İçi 1/4 Sayfa	600.— »
İçerde Tam Sayfa	1.000.— »
İçerde Yarım Sayfa	600.— »
İçerde 1/4 Sayfa	350.— »
İlân Sütün Santimi	20.— »
Ek Renk Farkı	250.— »
Abone : Sayısı	10.— »
6 Aylık	50.— »
Yıllık	75.— »

Dikkat : Dergimizin ve yazarımızın adı alınarak yazılar aktarılabilir.
İlân ve Reklâmlarda klişeler vericiye aittir.
Sürekli Reklâm ve İlânlarda % 25 indirim uygulanır.
Bu dergi, basın ve ahlâk yasasına uyar.

ÇAĞDAŞ ÇEVRE SORUNLARI - ÖRGÜTLERİ

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE ÇEVRE SORUNU İLE TÜRKİYE

M. Zekâi BAYER
ORMAN BAKANLIĞI
Ulusal Parklar D. Bşk.

Gezegenimizdeki yaşamda, ekolojik dengenin bulunduğu bir gerçektir. Doğa ile insan yaşamı arasındaki ilişkiye günümüzde — Genel anlamda — ÇEVRE denir.

İnsan çevresindeki havanın, suyun, toprağın kirlenmesi, fauna ve floranın (Dokunun) bozulması, toprağın erozyona tutulması : Kıyılardaki düzensiz yerleşmeler, kıyıların plâjların kirlenmesi ve artıklarla dolması vs. benzeri doğa koruma, kirlenme sorunları ÇEVRE SORUNU adı altında toplanmaktadır.

Dünya nüfusunun hızla artması yanında endüstrileşme, çevre düzeninde, doğa - insan ilişkileri yönünden doğada koruma önlemlerinin ele alınmasını yüzyılımızda zorunlu kılmıştır.

Bu yönde 20. Yüzyılın dünya kamu oyunda, doğayı kirletme ve bozma yüzyılı olarak bildirimi; dünya çapındaki bilginlerce yapılmıştır.

Uluslararası ilişkilerde çevre sorunlarına en geniş değinen kuruluş Avrupa Konseyi, doğa - insan ilişkilerini geniş çapta incelemekte ve bu konudaki gerekli önlemleri almak için yoğun çalışmalar yapmaktadır.

Avrupa konseyinin yaptığı açıklamaya göre; «Bizi bekleyen tehlikeler; doğayı bozma hızımız değişmedikçe, sınırsızdır. Bunları saptamak, bilimsel verilere göre önlemleri almak, denetim için anlaşmalar yapmak, halkı aydınlatmak giderek eğitmek görevimizdir.» denilmektedir. Konsey son yıllarda, Avrupa çapında doğanın korunması ve çevre kirlenmesi, doğa - insan ilişkileri, ulusal parklar ve doğadaki yanlış tarım sonucunda ortaya çıkan erozyonla savaş konusunda çok türde çalışmalara dayanan uzmanlar raporları düzenletmiştir.

Konseyce düzenlenen konferanslardan sonra; doğanın korunması, doğa - insan ilişkilerinin düzenlenmesi, doğa çevre sorunlarının denetimi ve iyileşmesi için Avrupaya özgü bir politikanın ilkelerini saptayan bir bildiri yayınlanmıştır. Bu bildiri; Avrupa konseyine bağlı devletlerin konferansın saptadığı ilke ve kurallar içinde işbirliği yapmalarını, gerekli hukuksal ve kamusal önlemleri almalarını istemiştir. Avrupa konseyince bu çalışmalar sürerken Birleşmiş Uluslar'da çevrenin korunması konusunda «Stokholm Konferansı» nı düzenlemiştir.

Stokholm konferansının ana amacı; insanı, çevresini bozan, yıkıma uğratan, kirleten biri olmak yerine, o'nu düzenleyici, iyileştirici ve düzeltici bir düzeye eriştirmektir.

112 Devlet gözlemcisinin, 23 Uluslararası kuruluşun katıldığı konferansta 25 maddelik bir «İLKELER BİLDİRİSİ» saptanarak yayınlanmıştır.

Bildiri'de üç konu önemlidir :

1 — **Özgür, eşit ve yeterli yaşam koşullarını içeren**

ENVIRONMENTAL QUESTION AND TURKEY IN INTERNATIONAL RELATIONS

M. Zekai Bayer
President of National Parks

It is a fact that there is an ecological balance in the life of our setallite. The relation between the nature and man is called, in a general term ecology.

The pollution of air, water and soil, degeneration of fauna and flora, erosion of the soil, unsystematic settlement on the shores, pollution of the sea and rivers, and the related questions and measures for protection of nature, all of these are the subject of ecological problems.

The rapid increase of the world population together with rapid industrialization made it imperative to provide the necessary measures in connection with man - nature relation in our century.

The pollution and detorioration of nature became a characteristic hallmark of 20th. century and this fact is accepted almost by all the scientists.

In the international relations, the European Council deal with this subject seriously and studies the nature - man relation on a extended scale and attempt to take the related measures on this subject.

According to the explanation of the European Council : «The dangers awaiting us is unlimited if we do not change our attitude towards nature and it is our duty to take necessary measures on this point and to make the related arrangements and to enlighten and to educate the people.» During the recent years the council prepared many expert reports on the protection of nature, enviromental pollution, nature - man relation, national parks, soil erosion on the scale of all Europe.

After a series of meetings arranged by the council a declaration issued for the acceptance of a general policy for Europe for the protection of nature, for the arrangement nature and man relations, and for the control and improvement of ecological problems. This declaration requires cooperation between the member nations and necessary judicial and public measures. Besides these activities of European Council, the United Nations arranged a conferance in Stockholm on this subject.

The main purpose of Stockholm Conference is to change the human attitude towars nature and enable him to arrange, to improve and to develop natural resources instead of destructing it.

In the conferance which was attanded by 112 nations observer and 23 international organizations a 25 items principle declaration accepted and issued at the end of the sessions.

Among the others three subjects are important in this declaration :

1. The man has the right to live in an enviroment which provide every condition such as to maintain a free and resonable good life.

2. The function of man is to protect his environment and to improve it for the future generations.

— Niteliği kendi mutluluğu ve onuruna uygun — bir çevre içinde yaşamak, insanın hakkıdır.

2 — İnsanın görevi; çevreyi korumak çağdaş ve gelecek kuşaklar için iyileştirmektir.

3 — Çevre sorunlarına ilişkin izlenecek ulusal politikalar, gelişme yolundaki ülkelerin gelişme potansiyellerini azaltmayıp güçlendirmelidir.

Bu iki uluslararası konferanstan sonra Avrupa Konseyi Viyana'da (AVRUPA ÇEVRE SORUNLARI 1. BAKANLAR KONFERANSI) ve (HÜKÜMET DANIŞMANLARI KONFERANSI) nı düzenliyerek uygulamıştır. Toplantılarda uluslararası kuruluşların (ÇEVRE SORUNU) konusunda yürüttüğü başlıca çabaları, yetkili programları saptamıştır. Yapılan programda :

— Ortam kalitesinin düşmesi, (Su, toprak, hava, yaşam)

— Endüstri çabalarından doğan çevre sorunları,

— Çevre konusundaki politika araçları konuları; aşağıdaki uluslararası kuruluşlarca alınmış biçimleri ile ayrı ayrı cetvellerde belirtilmiştir.

1 — Gıda ve Tarım örgütü. (FAO)
2 — Eğitim, Bilim ve Kültür örgütü. (UNESCO)
3 — Dünya Sağlık örgütü. (WHO)
4 — Avrupa Konseyi.
5 — Karşılıklı Ekonomik Yardım Konseyi.
6 — Avrupa Topluluklar Kurulu.
7 — Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği örgütü.
8 — NATO.

Uluslararası (ÇEVRE SORUNU) ilişkilerinde Avrupa Konseyi, geçen yılı; (Su Kaynaklarının Korunması Kampanya Yılı) olarak olurlayarak (Kabul ederek), Avrupa su yasası, tatlı suların korunması, toprakaltı su kaynaklarının incelenmesi, Ren nehri sularının zehirlenmesi, su kaynaklarının idaresi konusunda 5 ana karar almıştır.

Bu arada Birleşmiş Uluslar, Kenya'nın merkezi Nairobi'de, çevre sorunları ile ilgili yeni bir kuruluşu örgütlemiştir. Kuruluş genel kurulu 1974 martındanberi altıayda bir toplanmaktadır. Türkiye'de bu örgüte DPT. yönetiminde katılmaktadır. Ne varki bu güne kadar katıldığımız toplantılarda alınan kararlar komuoyuna yansıtılmamıştır.

Günümüzde — Bir bölümü yukarda belirtilen kuruluşların içeriğinde olmak üzere — çağdaş çevre sorunlarını inceleyen, önlemler alınmasını öneren uluslararası kuruluş sayısı 57 dolayındadır. Bu kuruluşlar; genellikle çevre sorunları konularını, 7 ana bölümde toplamaktadır.

1 — Doğayı koruma.
2 — Kirlenme. (Su, hava, deniz, kıyı, doğa)
3 — Görünüm mimarisi. (Manzara)
4 — Rekreasyon ve turizm.
5 — Yabancıl yaşamı koruma.
6 — Endüstrileşmenin ortaya koyduğu sorunlar.
7 — Kentleşmenin ortaya koyduğu sorunlar.

Yukarda açıklanan ilkeler içinde Avrupa Konseyine bağlı bütün ülkeler (Türkiye dışında) birer «ÇEVRE SORUNLARI BAKANLIĞI» yada başbakanlığa bağlı bir (ÇEVRE SORUNLARI KURULU) nu oluşturmuşlardır. Avrupa Birliği dışında Amerika Birleşik Devletleri, Rusya olmak üzere 27 ülkede (ÇEVRE SORUNLARI BAKANLIĞI) yada başbakanlıklara bağlı özel kuruluşlar kurmuşlardır.

(Devamı sahife 21'de)

3. The national principles to be adopted on ecological problems should not hinder the potantialities of developing countries.

After these two international conferances, European Coincil arranged two other meetings in Wien : European Ecological Problems First Ministers Meeting and State Advisor Conference. During these meetings, the main efforts provided by the international organizations rewiewed and the pertaining programs determined. In accordance with this programme :

— Detorioration of the characteristics of the environment. (water, soil, air, life)

— Ecological problems due to ındustrial establishments.

— International organizations and their contribution on this subject :

1. Food and Agricultural Organization (FAO)
2. United Nations Educational, Scientific, Cultural Organization (UNESCO)
3. World Health Organization (WHO)
4. European Council
5. Mutual Economical Assistance Council
6. European Communities
7. Economical Development and Cooperation Organization
8. NATO

European Council accepted the last year as the Campaing Year for Prevention of Water Resources and taken five main resolution on European water law, prevention of fresh water, to study under ground water resources, pollution of Rain water and administration of water resources.

Meanwhile, United Nations organized a new establishment in Kenya, Nairobi in connection with ecological problems. General Assembly of this organization helds meeting in every six months since march 1974. Turkey participate to this organization under through the State Planning Office. But no resulution adopted in the meetings made public.

At present there are about 57 organization — some of them consits of above mentioned organizations — which study ecological problems and suggests preventional measures. These organization generally enumerate the environmental questions under 7 headings.

1. Protection of nature.
2. Pollution (water, air, sea, shores, nature)
3. Landscape.
4. Recreation and tourism
5. Protection of wild life
6. Problems due to industrialization.
7. Problems due to urbanization.

All the member nation of European Council (exept Turkey) founded an ecological problems ministry or an independent related organization. United State of America, Russia and other 27 nations either founded a ministry on this subject or an independent organization under the prime ministry.

In our country, except Marmara and Straits Municipalities Union no organization exists for planning and controlling the nature to provide necessary guidance about the ecological problems. Although there are some organization within a few ministries such as Food - Agriculture and Live Stock, Health and Social Security, Interior Ministry, Industry and Technology, Tourism, but no coordination exists among them.

....

Although very useful steps are taken on this subject by some unofficial organization such as Protection of Nature of Turkey, Society to Fight the Air Pollution in Ankara, and Marmara and

(Continued on page 21)

Vali Naci Babacan Avni ÖZTÜRE ile.

BİRLİK ENCÜMENİNİNİN BANDIRMA'DA YAPTIĞI 5. TOPLANTISINA BALIKESİR VALİSİ SAYIN NACİ BABACAN BAŞKANLIK YAPTI.

Birlik üyesi belediyelerin bölgesel, yerel çevre sorunlarını yerinde encümen kurulunca da saptanması amacıyle, encümen toplantılarının herkezinde bir başka üye belediyede uygulanması yolunda alınan kararlar uyarınca :

Birlik encümen kurulu 5. toplantısını Sayın Balıkesir Valisi Naci BABACAN'ın oturum başkanlığında 14/11/1975 günü Bandırma'da yapmıştır.

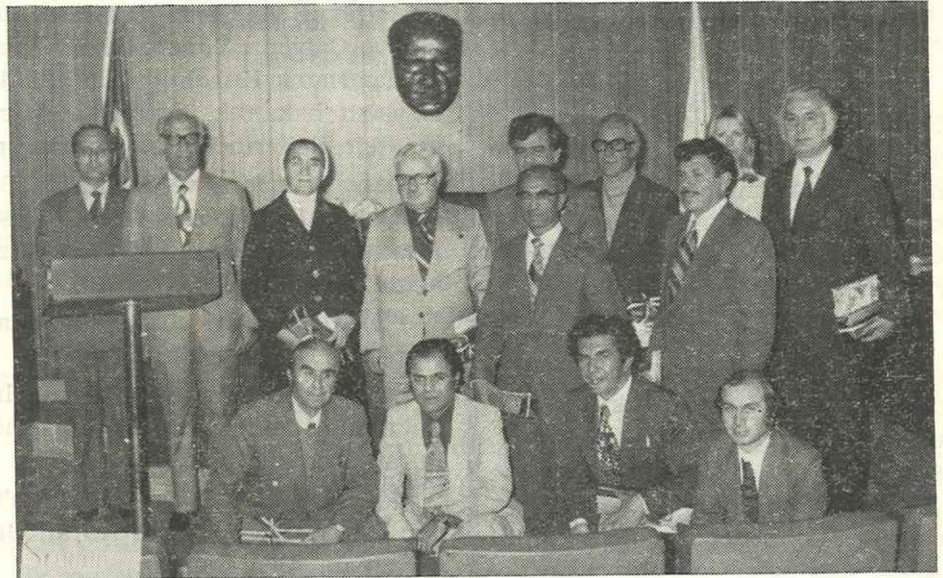
Toplantıya; Balıkesir Valisi Naci BABACAN'ın başkanlığında, Birlik Başkanı (İzmit Belediye Başkanı) Erol KÖSE, Bandırma Belediye Başkanı Hasan Sur, Yarımca Belediye Başkanı H. Avni ŞİRİN, Çanakkale (Umurbey) Belediye Başkanı Halil ALANLIOĞLU, Marmara Belediye Başkanı Ahmet ENÖN, Birlik Genel Sekreteri Avni ÖZTÜRE encümen kurulu üyesi, Bandırma Kaymakamı, Erdek Kaymakamı, Karacabey Belediye Başkanı Şükran YEMİŞÇİOĞLU, Gönen Belediye Başkanı Turhan TURHAN, Biga Belediye Başkanı Fethi USUMİ Danışman-Gözlemci olarak katılmışlardır.

(Çanakkale Belediye Başkanı Reşat TABAK, Karabiga Belediye Başkanı Fahrettin ULUTAŞ Ankara'da, Zeytinbağı Belediye Başkanı Turan KOCA Mudanya'da, Erdek Belediye Başkanı Ali Haydar SARI Balıkesir'de görevli bulundukları için toplantıya katılamamıştır.)

6. Encümen toplantısının 22/Aralık/1975 Pazartesi günü KÜÇÜKÇEKMECE (İstanbul) belediyesinde yapılması saptanan toplantıda (Uygulanan program ile) alınan kararlar aşağıda gösterilmiştir.

BANDIRMA TOPLANTISI İNCELEME VE ÇALIŞMA PROGRAMI

Saat : 10.— ATATÜRK anıtına çelenk konması.
10.10 Bandırma Kaymakamını ziyaret.
10.30 Garnizon komutanını ziyaret.
10.40 — 11.00 Kaleflex fabrikası gezi ve incelemesi.
11.00 — 12.30 Bandırma Belediyesi şantiyesi ile BİRLİK MOTORLU ARAÇ PARKI arazisinin inceleme gezisi.
13.00 — 14.00 Yemek (Şehir Kulubünde)
14.00 — 15.00 Denizi doldurarak inşaat yapan İŞKUR A.Ş. kuruluşlarının inceleme ve gezisi.
16.00 — 16.30 SON KURŞUN ANITI gezisi ve saygı duruşu.
17.00 — 19.30 Vali Naci BABACAN başkanlığında Encümen toplantısı.
20.00 — 22.00 Yemek (Etibank Lokali).

Bandırma Toplantısına Katılanlar :
Oturanlar: Soldan sağa Turhan Turhan, Hasan Sur, Ahmet Enön, İzmit Bl. Özel Kalem Md. Mv. Nurettin. **Ayaktakiler:** Bandırma Bl. Sağlık M. Fethi USUMİ, Şükran Yemişçioğlu, Naci BABACAN, Erdek Kaymakamı, Halil Alanlıoğlu. **Arka Sıra :** Erol Köse, Avni Şirin, Bandırma Bl. Sekteri, Avni ÖZTÜRE.

ENCÜMEN TOPLANTISINDA ALINAN KARARLAR

Karar No : 1 Bandırma - Erdek yolu üzerinde denizi doldurarak inşaat yapan (BAGFAŞ'ında ortağı bulunduğu) İŞKUR A.Ş. nin 1605/6785 sayılı yasanın ek 7. ve 8. maddelerine, Su Ürünleri yasa ve tüzüğüne aykırı eylemlerinin durdurulması için bakanlıklara yapılan başvurmaların karşılıkları gelip sonucunun belli olmasına kadar konuyla ilgili kesin kararın ertelenmesine;

Ayrıca bu toplantıda sorunun bütün gerekçeleri ile Sayın Balıkesir Valisi ile Bandırma, Erdek kaymakamlarına da açıklanmasına göre, ilgili kamu katlarının girişimleri ile varacakları sonucuna göre, gelecek encümen toplantısında gündem maddesi olarak incelenmesine, yanıtlar gelmezse ayrıca bir görüşme gününün saptanmasına, oy birliği ile karar verildi.

Karar No : 2 Bandırma'da oluşturulması tasarlanan 1 NO'LU BİRLİK MOTORLU ARAÇ PARKI için,

a) Enaz 6.000.— M^2. lik bir alanın tahsisine,

b) Düzenlenecek uygulama projesinde tamirhane, yıkama - yağlama istasyonunun da bulunmasına;

c) Mülkiyeti Bandırma Belediyesine ait olmak üzere tahsis şartlarının ilgili belediyece Birlik Genel Sekreterliğine bildirilmesine, yapılacak değerlendirmeye göre konunun en kısa zamanda birlik genel kurulunda karara bağlanmasına...

Karar No : 3 Darıca Belediyesi sınırları içinde YELKENKAYA bölgesinde kamuya ait olması gereken kumluk ve taşlıkları dolduran inşaatlara ait fotoğraflar incelendikte :

a) Birliğimiz çalışma alanına giren bölgede gerek kuruluşlar gerekse kişiler tarafından yapılacak tecavüzlerin (İhbar ve önerilere göre) saptanması.

b) Birliğimizin amaçları doğrultusunda aykırı uygulamaların Genel Sekreterin ya bizzat ya da saptayacağı kurullarla izlemesine, yasalar, tüzükler doğrultusunda gerekli girişimlerde bulunması için yetkili ve görevli kılınmasına...

Karar No : 4 Birlik üyesi belediyelerin çöp imha ya da değerlendirme sorunlarının (Birlik bünyesinde parasal bir katlanım getirmemek koşulu ile) Birlik genel Sekreterliğince etüd edilerek, konunun ayrıntıları ile birlik encümen toplantılarından birine getirilmesine...

Karar No : 6 Marmara Denizi ile Boğazlarına seferler düzenleyen Denizcilik Bankası A.O. Genel Md. ne «Sefer yapan gemilerinde kapattıkları Yemek Salonlarının yeniden açılması için» birliğimizce yapılan girişime verdikleri 10/11/1975 gün 40/2737 - 30088 no'lu yanıtları okunarak incelendikte :

Genel Müdürlük yazısında, birliğimiz istek ve önerileri dikkate alınmadığı anlaşıldığından, konunun genel sekreterlikçe Ulaştırma ve Turizm - Tanıtma bakanlığına duyurulmasına, girişimimizin sürekli olarak encümen kurulunca izlenmesine...

Kapaktaki İmzalar

«ÇEVRE VE DENİZ ZABITASI» ÖRGÜT VE ÇALIŞMA YÖNETMELİĞİ TASARISINI HAZIRLAMA KURULU İLK TOPLANTISINI ANKARA'DA YAPTI.

Birliğimizin girişimi ile Türkiye'de ilk kez çağdaş çevre sorunlarını denetleme amacıyle (Şimdilik birliğimiz bünyesi içinde) «Çevre ve Deniz Zabıtası» örgütü kurulmak üzere; ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşlararası oluşturulan kurul ilk toplantısını 27/ Kasım/1975 Perşembe günü Ankara'daki Birlik Bürosunda yapmıştır. TRT ilgilileri ve kameramanları tarafından saptanan görüntülerle alınan ilk kararlar aynı gün Türkiye radyo ve televizyonunda kamu oyuna da yansıtılmıştır.

«Çevre ve Deniz Zabıtası» Örgüt ve Çalışma Yönetmeliği Tasarısı Hazırlama Kurulu; aşağıda adları yazılı bakanlık, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşmaktadır :

a) Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nden Erol Köse, Ahmet Enön, Hasan Sur, Halil Alanlıoğlu, Avni Öztüre;

b) İç İşleri Bakanlığı'ndan Nurettin Turan, Kâmil Koca;

c) Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan Coşkun Seçkin, Fuat Turan, Cemali Çetin;

d) İmar ve İskân Bakanlığı'ndan İsmet Tuyşi, Ergin Nural, Gül Kayaman, Ayla Damalı;

e) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'ndan Pervin Tan;

f) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan Hasan Basri Esmer, Gülseren Öğün;

g) Gümrük ve Tekel Bakanlığı'ndan Çetin Çoruh, Kemal Günel;

h) Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'ndan Prof. Dr. Necip Berksan;

i) İller Bankası'ndan Mehmet Uslu;

j) Türk Belediyecilik Derneği'nden Bağgül Obuz;

k) TRT. Kurumu'ndan Seray Kırca;

Ekonomist - Yazar Şevket Süreyya Aydemir.

Kurul, daha önce planladığı gibi 27/Kasım/1975 Perşembe günü ilk toplantısını saat 10.—/13.30 arasında yapmış (Birliğimizin 22/Aralık/1975 günü Küçükçekmece Belediyesinde yapacağı encümen toplantısında saptanacak bir gün ve yerde sürekli çalışmalarına başlamak üzere) aşağıdaki kararları almıştır :

1 — Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği Genel Sekreterliğince düzenlenen «Çevre ve Deniz Zabıtası Örgüt Yönetmeliği» tasarısının güncel gereksinmelere yanıt verdiği kanısına varılarak;

a) İlgili bakanlık, kurum ve kuruluş temsilcilerinin (Birliğin Küçükçekmece'de yapacağı 6. encümen kurulu toplantısından önce) bakanlık, kurum ve kuruluşları açısından tasarıda daha açıklıkta yer almasını istedikleri öneri ve ilkeleri saptayarak birlik Genel Sekreterliğine yazılı olarak bildirmesi;

b) Yakın ilgisinden ötürü tasarıdan birer örnek'in Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı'na yollanmasına, aynı tarihe kadar ilgili bakanlık önerilerinin birlik merkezine ulaşmasının sağlanarak, kurul toplantılarına ilgili bakanlıklardan da temsilci katılması hususunun (Birlik Genel Sekreterliğince) KİŞİYE - ÖZEL olarak sayın bakanlarına duyurulması;

c) İlgili bakanlık, kurum ve kuruluşlardan gelecek yanıt ve önerilerin kurulu oluşturan tüm üyelerle bağlı oldukları kurumlara (Çoğaltılarak) gönderilmesi,

d) Kurul üyeleri ya da kurumlardan gelecek önerilerle tasarının Küçükçekmece'de yapılacak 6. Birlik Encümeni toplantısında incelenerek onanması;

2 — «Çevre ve Deniz Zabıtası» Örgüt ve Çalışma Yönetmeliği Hazırlama Kurulu'nun Küçükçekmece toplantısında saptanacak gün ve belirlenecek yerde gerektiğinde toplanması kararlaştırılmıştır.

HALİÇ VE BENZERLERİNİN (İZMİT, İZMİR KÖRFEZLERİ) SORUNLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

Talha ERMİŞ
DSİ. 14. Bölge Müdürü

İstanbul Teknik Üniversitesi 10 - 11 Aralık 1975 de (İstanbul'un Liman ve Deniz kirlenmesi sorunu) konulu bir sempozyum düzenlemiştir. 11 - 13 Şubat 1976 da da Boğaziçi Üniversitesinin «İstanbul Haliç Sorunları ve Çözüm Yolları» kapsamlı ulusal sempozyumu yapılacaktır. Boğaziçi Üniversitesi sempozyumunda Haliç Sorunları;

1 — Şehir Planlaması
2 — Çevre kirlenmesi sorunları
3 — Dip Temizliği
4 — Kıyı düzenlemesi
5 — Taşıma ve diğer havza Sorunları
6 — Jeolojik ve jeoteknik sorunlar
7 — Deniz ve kara ulaşımı
8 — Enerji sorunu
9 — Çevre kirlenmesini önlemeye ait yasal zorunluluklar yönlerinden incelenecektir.

Üniversitelerin önemli görevlerinden biri de memleket ve bölge sorunlarına somut çözümler araştırmak olduğuna göre İstanbul'daki Üniversitelerimizin Haliç sorununa eğilmeleri ilgiyle izlenmektedir. Sempozyumlara sorunların teknik, sosyal ve ekonomik özellikleri dolayısıyla kamu sektörü yanında özel sektör kuruluşları da katılacaktır. Böylece Devlet, Üniversite, Özel sektör ortak çalışması gerçekleştirilecektir. Bunun güzel örneklerinden biri 1974 - 1975 yılında İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi Sağlık Tekniği kürsüsünün; Su Ürünleri Genel Müdürlüğü ve Çevre Koruma Derneği ile birlikte düzenledikleri çeşitli endüstriyel sıvı artıkları arıtılması konulu seminerler olmuştur. İleri sanayi ülkelerinde memleketin birçok önemli sorunlarına devlet Üniversite ve özel sektörün ortak finansmanına ve çalışmasına dayanan bilimsel araştırmalarla çözüm bulunmaktadır.

SORUNLARIN GENELLİĞİ

Sorunlar isim olarak İstanbul Haliç'ine ait gözüküyorsa da temelde İzmit ve İzmir gibi büyük yerleşme merkezlerimizdeki körfezlerin durumunu da yansıtmaktadır. Aynı problem Kurbağalıdere ağzındaki Kalamış koyu gibi küçük yerlerde de vardır.

Bugünkü yanlış ve eksik tutumlar sürdürülürse aynı kötü koşullar yakın bir gelecekte Gemlik, Edremit, Ayvalık, Antalya, İskenderun, Samsun Küçük ve Büyük Çekmece ve benzeri birçok körfez, koy ve iç göllerde oluşacaktır. Dolayısıyla Haliç sorunları için önerilecek çözümler genel olarak temelde yerleşme alanlarıyla ilgili diğer bütün körfezlerimiz için yararlı bulunacaktır.

SORUNLARIN NEDENLERİ

Sorunların nedeni kirli sıvı ve katı artıkların Haliç'e dökülmesidir. Bunun sonucunda Haliç suyunun kalitesi son derece kötüleşmiş ve hem de körfez su ulaşımı yapılamıyacak ölçüde dolmuştur. Bu artıklar, evlerin pis su ve fabrikaların sıvı ve katı artıklarıdır. Haliç'e akan su havzalarındaki toprak erozyonu da dolmanın önemli etkenlerindendir.

ÇÖZÜMÜN BİRİNCİ AŞAMASI KİRLENMENİN DURDURULMASI

Bu aşama çok önemlidir. Çünkü bu aşama tüm Türkiye'de kirlenmeye paydos deyip dememekle ilgilidir. Herhalde Haliç'in kirlenme ve dolmasını önleme yolu Haliç yöresini terkederek buradaki kirliliğin durdurulması değildir. Bu takdirde kirletme yeni yerleşme yerinde başlayacaktır. O halde çözüm kirlenme kontrolu uygulanarak yaşama ve kalkınmanın öğrenilmesi, planlanıp programlanması ve uygulanmasıdır. Bu gerçekleştirilirse kirlenmeyi durdurmak için Haliç'i terketmeye neden düşünülmeyecektir.

İKİNCİ AŞAMA : KİRLİLİĞİN AZALTILMASI VE DOLGUNUN TEMİZLENMESİ

Kirlenme durdurulduktan sonra Haliç'in kalite ve hacim yönlerinden hangi ekonomik sağlık ve sosyal amaçlar için ne ölçülerde temizlenebileceği disiplinlerarası bir fizibilite etüdünü gerektirecektir. Kirlenme durdurulmadan böyle incelemelerin yapılması anlamsız ve yararsızdır.

SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ

Yanlış yerleşme ve çevre kirlenmesi sorunlarını çözümlemek için arsa işi tamamen devletçe ele alınmalı, konut ve endüstri kuracaklara arsaları kamu kuruluşlarınca sağlanarak taksitle ödetilmelidir. Bu uygulamada çok yönlü sayısız yararlar vardır. Gerekli fon ödeneği yüz milyarın üstündeki bütçeye ağır bir yüzde de değildir.

Kanalizasyon İşlerinde DSİ, İller Bankası gibi kuruluşlar Belediyelere katkıda bulunmalıdır. Kanalizasyon harcamalarının önemli bölümü su kullananlardan sağlanabilir. İstanbul'da yılda yaklaşık olarak 200 Milyon M3. su tüketilmektedir. 1 M3 pis su tarifesi 1,5 lira olsa İstanbul Sular İdaresince yılda 300 Milyon TL. toplanabilir. Fabrikaların pis su arıtma tesislerini kendilerinin yapmaları ve işletmeleri yasaları titizlikle uygulanmalıdır. Ancak fabrikalara devletçe teknik önderlik yapmak yerinde olacaktır. Katı artıkların zararsız yerlere fabrikalarca taşınması bu günkü yasaların yeter titizlikle uygulanması sonucunda sağlanabilir.

KANALİZASYON YAPIMINI KOLAYLAŞTIRACAK YÖNTEMLER

HALİÇ'in iki yakasındaki kollektörlerin yapımını engelleyen başlıca nedenler yolların darlığı, trafik ve ekonomik çabaların aksatılmasıdır. Bu nedenlerle kanalizasyonların TÜNEL OLARAK İNŞASI daha uygun düşünülebilmektedir. Oysa tünellere yüzeysel inşaata göre fazladan ödenecek yatırım ve işletme harcamalarıyla kamulaştırma yapılarak mevcut dar yollar genişletilebilir. Genişletilmiş yolkenarına gelecek taşınmaz malların değerindeki artışların vergilendirilecek miktarları kanalizasyon finansmanına katılabilir. Bu günkü trafik tıkan-

(Devamı sahife 24'de)

BELEDİYELERİN SOSYAL AÇIDAN DEĞERLERİ VE YASAL GEREKSİNMELERİ

Halil ALANLIOĞLU
Umurbey Belediye Başkanı

Çağımızın insanı değişen Dünya koşulları içinde gereksinmeleri yönünden bütün kesimleri ile, modern yaşamın özlemini duymaktadırlar. Haberleşme araçlarının gelişmesi, yazı ve sözden daha sonra görüntüye dönüşüm olan sinema ve televizyonla kitleleri birbirine yaklaştırmıştır.

Teknolojik ilerlemenin her alanda dev gelişime ulaşması kitle gereksinmelerini arttırdığı gibi, ekonominin gereği olarak, üretim ve pazarlamada genişliyerek topluma ulaşmayı amaçlamıştır.

Dünyamız bu açıdan küçülmektedir. Uzaklıklar kısalmış, birbirinden habersiz insanlar, (Şimdi her şeyi ile) birbirlerini tanımaktadırlar,

İnsanlığın bölgesel gelenek ve töreleri daha açık-seçik her kesim için belirlenmiş ve yakınlaşmıştır.

Haberleşmenin yanında endüstride, tarım da geri kalmış ülkelerde bile (Makinanın insan emeği ile günlük uğraşımının yerini alması), ulaşımdan doğan gereksinme trafik sorununu doğurmuş, bu nedenle de yollara, meydanlara, parklara ve plânlı kentleşmeye giderek yeni yapım ve hizmet alanları doğmuştur.

Burada Belediyelerin hizmetlerini sosyal açıdan noktalayabiliriz. Şöyleki :

Beldelerin ilk işi temizlik sorunu ile başlar.

Kitlelerin her türlü artıklarını toplamak, bunları sağlık kurallarına göre yoketmek ve sürekli şekilde izlemek. Temizliğin başta gelen gereği, sudur. Şehrin diğer bir çok hizmetlerinde, endüstride yine baş gerek sudur.

Bir belde de Belediye hizmetlerini sosyal nitelikleri ve türleri ile saymak çok yoğun bir kitabı doldurur.

Güncel hayatta, yiyecekten yakacağa, aydınlatmadan taşımağa, eğlenceden fiziki dengeye kadar her türlü hizmet alanının kendi görevi olarak yapıldığı belediye, bu yükümlülüklerini yerine getirmek için yasal yönden yayadır. Parasal olanak yönünden, koltuk değneği ile yürüyen iki ayağı topal dengesiz bir yaratıktır.

Toplum sorunlarının çözümü öncelikle hükümet programlarında devletin bütün kurumları ile yer olarak düzeyde ele alınır. Bu uygulamada bütçe görüşleri içinde; Devletin hazırlama, inceleme, kurum ve buna bağlı kuruluşlardan, denetlemeden geçerek, en son aşamada parlamentoda ele alınarak sonuçlandırılır.

Burada (Türkiye'mizde) belediyeler unutuluyorsa ya da üvey oğul işlemi görüyorsa, yasal açıdan gereksinmeleri karşılanmamış demektir.

Bu çok acıdır. Hemen diyelim; sosyal devlette, halkın unutulduğunun daha belirgin kanıtı da yoktur. Belediyelerimiz, yönetim ve uygulamada tüzel kişiliğini saptayan 1580 sayılı yasa 1930 da çıkarılmış, daha sonraları bazı ekler yapılmışsa da gereksinmelerin karşılığı olarak (Barajı yıkamaması karşısında) yan önlemler destek niteliğinde getirilmiştir.

5237 sayılı belediye gelirler yasası yaşamını (Periyodik olarak) doldurmuş, parasal yönden öngördüğü birimler bu günkü hayat koşulları içinde geçerliliğini yitirmiştir.

Hukuk açısından anayasa ile çelişen bazı hükümleri yürürlükten kaldırılan 5237 sayılı gelirler yasası, bu günün sosyal devlet anlayışının büyük bölümünü kapsıyan Belediyeler için temel ilkelerden tam anlamı ile yoksundur.

Geliri gideri ile eşit düzeyde, kırpıntı gelirlerle orası burası şişirilen yeni tasarıda modern vergileme düzenine ters, ayrıca rasyonel'likten uzak, kendi bünyesi içinde yaşama ve (Yakışırsa) rantablitesi bulunmamaktadır.

2490 sayılı yasanın eskiyen parasal ölçüleri, iş görmede Belediyeleri bağlamakta, halk dilindeki deyimi ile işlerin görülmesi (Daima astarı yüzünden pahalıya) mal olmaktadır.

6785 sayılı imar ve 6830 sayılı kamulaştırma yasaları, Belediyeler yönünden getirdiği yükümlülükleri, idarenin bunu kaldıracak ve uygulayacak gücü olmadığı gibi, Belediyenin temel yasasında yürütmeye kolaylıklar sağlıyacak parasal ve kamusal bağlantı kurulmamıştır.

1593 sayılı sağlığı koruma yasası da Belediyelerle ilgili hükümler getirmiş ve fakat bu nitelikteki hizmetlerin karşılığını (Finans bakımından) kendi özünde düşünmediği gibi gelirler yasasında da öngördüğü hizmetlerle orantılı kaynak yaratmamıştır.

Belediyeler her alanda toplum gereklerinin gereği olarak yeni görev alanları yüklendiği halde bunun karşılığı oluruna bırakılmış, kaynak düşünülmemiş, düşünülenler ise düşük tutulmuş, verimsiz kısır ve sözde bırakılmıştır.

5237 sayılı yasa iki kez parlamento kapısına kadar gelmiş ve orada prosedürü içinde yok olmuştur.

Dahası; bu konuda Seminerler düzenlenmiş, çalışılmış, emekler ve paralar da harcanmıştır.

Diğer bir sorun; 775 sayılı gece kondu yasası olanak dışı koşullarla çözümü belediyelere bırakılmış (Bu tutarsızlıklar zinciri Türkiye'mizde devlet gücünü de aşan) dev sorun olarak (Birimler sonucu) doğmuştur.

Sonuç olarak; belediyelerin kendi boyutları içinde bu halk sorunlarını çözümlemeleri olanaksızdır.

Sosyal Devlet kavramında (Bu anlayışa göre) bunun sorumlusu hükümettir. Kalkınmadan söz etmek kalkınmayı gerçekleştirmek demek, değildir.

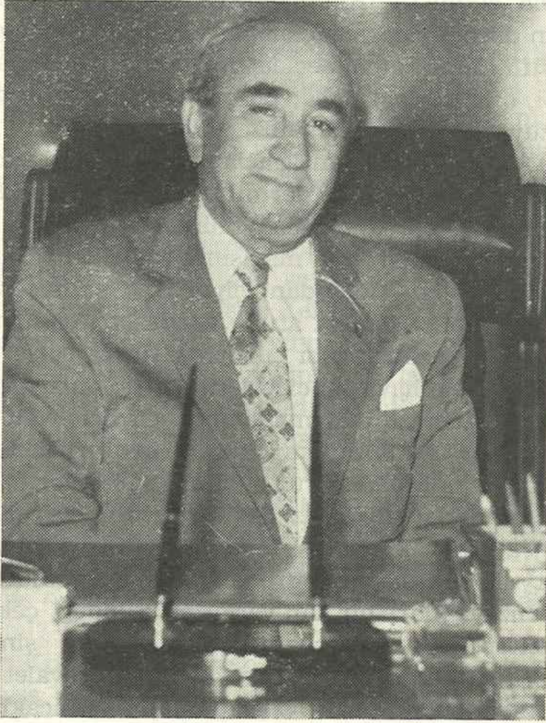
Toplumun bunalımı, sinirliliği ve çalkantısı polisiye önlemlerle durdurulamaz.

Belediyelerin sosyal açıdan değerleri çağdaş koşullara göre saptanmalıdır. Bundan sonra yasal gereksinmeleri ele alınmalı ve gerekleri sosyal devlet kavramına uygun olarak çözüme bağlanmalıdır.

Planlamanın gerekleri konunun ilgisi ölçüsünde plana kendi kesiminde tam yansıtılmalıdır.

Naci GİRGİNSOY

Gemlik Belediye Başkanı İbrahim Akıt, «ACELE BİR DOZER İLE GRAYDERE İHTİYACIMIZ VAR» diyor

Gemlik Belediye Bşk. İbrahim AKIT

Gemlik, Marmara'nın aynasında, zeytin ağaçlarına, denize yaslanmış, bir şirin ilçe. Bursa'ya yakınlığı, İstanbul'a ulaşım kolaylığı, yaz boyu binlerce, onbinlerce turisti çekiyor tuzlu su serinliğine, kıyı boyu. Bir Cumartesi günü buluyoruz Belediye Başkanı İbrahim Akıt'ı, odasında konuşuyoruz. 1328 doğumlu Başkan, 60'ını geçkin. Ama dinç. İlkokulu bitirmiş, hayata atılmıştı. 45 yıl inşaat müteahhitliği yapmış İstanbul'da, Bursa'da, İzmir'de, Eskişehir'de, Konya'da. Evli, 2 kızı, 2 oğlu var, bir de torunları.

Bursa'nın ilçesi Gemlik'in nüfusu 1970 de 17.100 idi, 1975 de 20.600 oldu. «Daha da fazladır, diyor Başkan, yazılmayanlar var çünkü.» Zeytincilik yapıyor Gemlik, Gemlik halkı. Çevrede Azot Sanayii ile Suniipek, Cemtaş (hurda gemi) tesisleri var. BP depoları da. Borusan kurulmuş. «Ceryanlarını biz veriyoruz diyor. Başkan Akıt, kanuni gelir alıyoruz karşılığında.» Belediyenin bütçesi 8 milyon lira, elektrik su otobüs işletmesinin de öyle : 8 milyon. Toplamı 16 milyon lira oluyor.

YAZ MEVSİMİNDE 100 BİN

Gemlik ve yakın yöresi yaz mevsiminde 90 bin kişiyi, 100 bin kişiyi kucaklıyor. Kucaklayıp deniz kenarına, gölgeliğe, serine, temiz havaya çıkarıyor büyük kent insanlarını. Sahil boyu otel, motel, pansiyon. Sonra Kumla, Kurşunlu, Armutlu, Gemsaz tatil köyleri, ünlü. Bir bölümü ışıksızdı önceleri, Fıstıklı gibi. Şimdi elektrik geldi oralara da. Su işi çözümleniyor. «kanalizasyon işimiz önemli, diyor Başkan, 16,5 milyon liraya ihale edildi, çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Su, turist akınında ihtiyacın yüzde 20 sini karşılıyor. Çok yakında Taşdelen suyu ayarında su getirilecek 17 klm uzaktan. «Saniyede 125 litre su akacak, belediyenin, hükûmetin, halkın yardımları sağlanmış, çalışmalar sürdürülüyor. Projesi de hazır, 1976 yılında bitecek ve 70.000 nüfusun ihtiyacını tamamen karşılayacak.

Gemlik kıyılarında oturanlar, yaz konukları, hiç değilse, 15 yıl su sıkıntısı çekmiyecekler. Karayollarından da bekledikleri var Başkanın : «Kumla'ya kadar çevre yollarının yapılmasını istiyoruz!» Elektrik diye bir sorunları yok. Elektrikler kesildiğinde Azot Sanayii, devreye girecek, ışıklar yanacak hep.

BİRLİKTEN BEKLENEN

Çevre kirlenmesinden yakınmıyor Başkan. Azot Sanayiinin denizi kirletmiyeceğine değin Bakanlıktan garanti belgesi de almış. Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nin belediyeleri yaklaştıracağına inanıyor; «bize kanalizasyon projemizin gerçekleştirilmesinde yardımcı olsun» diyor. Başkan, tasfiye yoluyla kanalizasyon sorununun çözümünü istiyor, deşarş sistemini istemiyor. Bunun çeşitli sakıncaları, aksamaları olabileceğini örneklerle açıklıyor. Makina Parkları Projesini benimsiyor, «bizim de ihtiyacımız var» diyor.

Çeşitli masraflarla, güçlüklerle tersane limanını doldurduklarını, bu kez mendireğin kısa kaldığını ve limanın kaybolduğunu, belediye binası büyüklüğünde taş çıktığını belirtiyor. Sonra gidip yerinde görüyoruz, çalışmaları, yapılanları. «Kanalizasyon işlemiyecek, tıkanacak diye kuşkuluyum, liman konusu gibi» diye ekliyor müteahhitliğinin verdiği tecrübe ile. «Akıntı yok, diyor, tas fiye cihetine gidilmeli.» Acele bir dozer ile graydere ihtiyaçları olduğunu, bu ihtiyaçlarının karşılanmasında Belediyeler Birliği'nin yardımcı olmasını da istiyor. «Yapacak işimiz çok, çarşı ve sahil meydanları, bir güzel park, alt yapıyı tamamlayıp yolları asfalt yapmak, parkeleri de arnavut kaldırımı yollara döşemek.»

Başkan İbrahim Akıt, «bir de belediye binası» diye ekliyor, «görüyorsunuz çalıştığımız yeri; makina parkı yerine iki komşu belediyenin yararlanacağı gerekli araç - gereçleri verin bize» diye bitiriyor konuşmasını.

Yurdumuzda ve Yöremizde Ulusal Parklar

Yazan : Naci GİRGİNSOY
Fotoğraflar : Cemal TURGAY

SANAYİ KENTİNİN UMUT SOLUĞU : KELTEPE

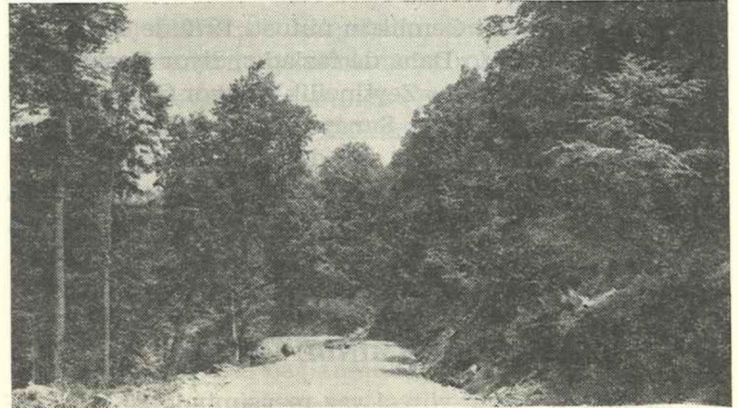
Kuzu Yaylasından

Yılların yinelenen haberi : «Keltepe'ye kar düştü!» Önceleri, ilkokulun minik öğrencileri, sarı ödev defterimize yazardık özenle. Evde, annemizin babamızın konuşmalarına kulak verirdik : «Keltepe'ye kar düşmüş; kış bastırmadan odun kömür almalı-» Keltepe, yüzyıllar boyu, yaşam boyu, bu kente, bu kentin insanlarına, yöre halkına yukarıdan baktı durdu; kimi kez kara kışın habercisi öcü örneği. Oysa ne güzeldi görünümü buğulu camlar ardından. Kel'ini ak karlar örter, ayıbından kurtulan dağ, uzaktan bize gülümserdi. Baharı da öne o muştulardı : «Keltepe'de karlar erimiş!» der, sevinirdik. Ne yana dönse maviyi, yeşili görürdü dağ. Önünde Marmara'nın, İzmit körfezinin güneş'te, ay'da yansıyan suları; ardında İznik gölünün, yanında Sapanca gölünün güzelim mavileri, sularında nilüferlerin yüzdüğü. Çepeçevre yeşil : İzmit Sapanca ovasının, İznik bağlarının, bahçelerinin solmayan yeşili. Keltepe'nin adını güzel eden, onu bize bizi ona yaklaştıran Dernek 1968 de kuruldu. Keltepe'yi Güzelleştirme Derneği'nin ilk gezisi de, aynı yılın Temmuzuna raslar. Orman Başmüdürlüğünün cipleriyle çıkmıştık Keltepe'ye. Suadiye'ye değin Sırrı Paşa'nın diktiği çınar ağaçlarının yeşil gölgesinde gitmiştik, keyifli. Sonra dönemeçler girdi araya, sıcak karışımı toz. Yol, orman yolu daha; bozuk. Söylenip duruyorduk ki, Kuzuyaylâsı çıktı karşımıza, bir cennet!

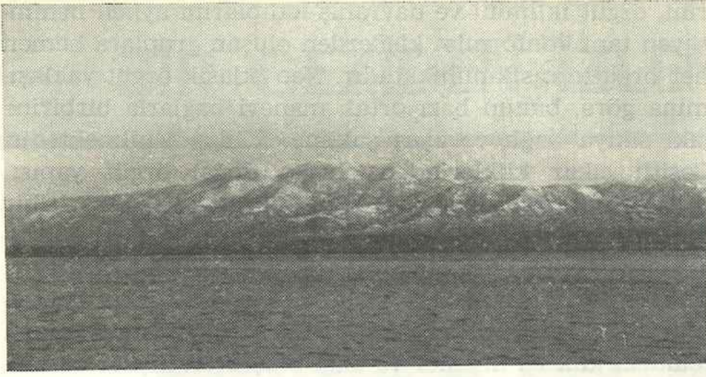
250 yıllık kayın, çam ağaçları denizinde doğa'yı kucaklıyor, duru serin'i ciğerlerimize çekiyoruz : ohhh, dünya varmış. Dikelip Sapanca gölünün parıltısına, İzmit Körfezinin, İznik'in çini mavisine bakıyoruz. Bir ağaç kabuğundan akan suyundan içiyoruz. Temmuz sıcağında su, buz gibi. Yalağına atılan karpuzları çatlamış, elimiz donuyor. Azıklarımızı çıkarıp yiyoruz, serin suyundan içiyor, serin havasını ciğerlerimize dolduruyoruz. Yeniden cip. Yukarılara tırmanıyoruz. Orman yolu da tükeniyor, ağaç hep. Sonra kayalık. Yürüyoruz. Keltepe'nin en üst noktasına ulaşıyoruz : Rakım 1705 metre. Çevremize hayranlıkla bakıyoruz. Konuşmuyoruz. Bir düş dünyası. Şuraya kayak evini, şuraya dinlenme evini yapmalı; sanatoryum şurada, otel burada olmalı. Gönlümüzce konduruyoruz yapıları bir bir yerlerine. Uludağ, çekemiyecek Keltepe'yi, kıskanacak. Yolu onarıldı şimdiden. Orman Baş Müdürlüğü, Kuzuyaylâsı'na tuvalet yaptı, piknik alanını düzenledi. Çocuklar için salıncaklar, büyükler için yemek oturma sıraları, masaları hazırlandı. Suyun kaynağı da onarılacak, daha gür akacak su; lezzetli, soğuk, böbrek hastalıklarına şifa su.

DENİZİN BİTTİĞİ YERDE...

... Dağ başlıyor. İzmit körfezini, Marmarayı kurtarma çalışmaları süredursun kabına sığamayan İzmit için, sanayi bölgesi Kocaeli için Keltepe, bir doğal yazlık. Şimdiden 165 bin nüfus yaşıyor İzmitte. Yakın bir gelecekte İzmit ile yakın çevresinin 400 bin kişiyi kapsayacağı saptanıyor. İç göç dalgalarıyla, hızlı sanayileşmeyle bu sayının giderek çoğalacağı bir gerçek. Mar-

Yeni açılan yollar

Keltepenin denizden görünümü

mara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nin İzmit Körfezini, Marmara'yı eski, güzel, çekici dönemlerine yeniden ulaştırma çabalarını alkışlıyoruz. Dupduru, mavi bir Marmara, su sporlarının, yelken, kürek yarışmalarının yapıldığı; bir balık cenneti, Nicomedia'dan bu yana ününü sürdüren, çepeçevre bir yazlık, Türkiye'nin en uygar yerleşme alanı. Ama gerçeği de unutmayalım. Çeşitli nedenlerle deniz hava kirliliği vardır, bir ölçüde, tam olarak önlenemiyecektir. İşte Keltepe, yanıbaşımızda. Asfalt beton yolunu yapın, yılın birçok mevsimlerinde, aylarında yararlanma olanağını hazırlayın konuklarına, Bursa'nın eski Keşiş, şimdiki Uludağ'ını aratmaz. Üstelik ulaşımı daha kolay, daha rahat. İzmitten, Kocaeli ile yakın yöresinden, İstanbul'dan hafta sonu tatilleri, büyük tatiller için akacak insanlar. Giderek iç turizme, dış turizme de açılacak. Alabalıklarıyla, av olanaklarıyla, havasıyla, eşsiz görünümüyle, kayak sporu, yürüyüş, dinlenme olanaklarıyla, adını güzel eden Keltepe'den iyisi var mı?

Biz Körfez ötesini, Köseköy'den sonra yok sanıyorduk. Oysa bahar, oralara geliyor önce. Eski Sapanca yoluna geliyor. Kırlara, ağaçlara, çiçeklere. Yeşil, bir deniz örneği dalgalanıyor. Bahar esintisi, kuşlar, böcekler, çocuklar, sizi iki adım ötedeki gürültü cehenneminden, kötü havadan, trafik çekişmesinden yeşil sessizliğe alıveriyor, kuşların gagaladığı. Eğimli tepeler silme yeşil. Varsın, şimdilik solsun mavisi körfezin, yeşile yöneleceğiz biz. Bir bakıma, yıllar yılı görmezlikten geldiğimiz, kaçtığımız yeşile. Atalarımız ne çok değer vermişler ağaca, çiçeğe, yeşile. Dikmişler, bakmışlar, korumuşlar, bugünlere eriştirmişler. Hazır bulduk biz tümünü. Katkıda bulunmadık, gereğince koruyamadık da. Yerinmenin, yakınmanın yararı yok. Sapanca'ya doğru yeşil uzanıyor, Sapanca gölünün mavisiyle kucaklaşıyor, sarıyor onu tepecikleriyle yeşilden turuncuya dönüşen bin rengiyle. Yeşil ağaçlarını kesmemişler daha, arsa, bina yapmamışlar. Yanıbaşında Keltepe, insan eli değmemiş, bozulmamış.

BİR DE GAZİNO

Keltepeyi Güzelleştirme Derneği'nin Yöneticileri, «Keltepe için bize yardımcı olanlara içten teşekkürler, diyor. Ama bir de lokal isteriz, gazino. Kapalı havalarda barınmak, yararlanmak için. Aileler için sürekli güvence, gidiş dönüş için sağlam yol, düzenli ulaşım sağlandı mı, çabucak ilgi çekecek, çoğalacak Keltepe'nin konukları.» İlkokul sıralarında sarı ödev defterimize Keltepe'ye kar düştü diye yazdığımız yıllar çok uzak bugün; Keltepe, Keltepe'nin güzellikleri bize yakın!..

BÜROKRASİ AĞALIĞI

İsmet TAYŞİ
İmar - İskân Bakanlığı
Kamu Yönetim Uzmanı

Evrensel bir nitelik taşıyan bürokrasi, etimolojik gelişimi incelendiği zaman görüleceği üzere, eski fransızcada önceleri devlet işlerinin yapıldığı masalar, daha sonraları da bu masaların bulunduğu odaları içeren büro (bureau) sözcüğü ile Yunanca bir kelime eki olan ve egemenlik, iktidar, güç anlamına gelen krasi (cratie) sözcüğünün bir araya gelmesiyle meydana gelmiş bir terim olup, resmi büroların ve özellikle devlet dairelerinin egemenliği anlamında kullanılagelmiştir. Zamanla, kamu hizmetlerinin yapılması için tanınan yönetsel yetkilerin kavradığı bütün konuların ve kamu yönetimiyle ilgili bütün resmi makamların dışında kalan diğer alanları da kapsar hale gelmiş olmasına rağmen, günümüzde bile bürokrasi denilince ilk anımsanan şey, devlet bürokrasisi ya da ayni anlamı içeren devlet yönetim mekanizması yahut devletin dönen idare çarkı olmaktadır.

Bugün, ülkemizde içinde yaşadığımız toplumsal, siyasal ve ekonomik yönden bir sürü bunalım ve çelişkilerle dolu prizmatik ortamın oluşmasına çanak tutan ve Osmanlı kökenli olduğu varsayımı üzerine birleşilen devlet bürokrasimiz, Cumhuriyetten sonra bunca yıllık modernleşme sürecindeki tüm çabalara karşın, gün geçtikçe katmerleşen yapısal, işlevsel, örgütsel ve yönetsel sorunları tüm boyutlarıyla kendi bünyesinde taşımaktadır. Bunun doğal bir sonucu olarak ta, dağdaki çobandan bağdaki bekçiye, bağdaki bekçiden sokaktaki çöpçüye değin tüm toplum katlarınca kamu yönetim sistemimizin iyi, nitelikli ve verimli işlemediği yolundaki şikayet ve sızlanmalar yoğunlaşarak artmakta ve kamuya iletilen hizmetlerin nitelik ve verimliliği de aynı ölçüde düşük olmaktadır. Bunlar, sistemin dışında ve dışındakilerden gelen şikayetlerdir. Bir de bu sistemin iç dinamiği ile ilgili şikayet ve sorunlar demeti vardır. Bu da, Devlet Bürokasimiz içindeki kamu kurumlarında beşeri, teknolojik, sosyal yapı ve normlar ile örgütsel girdi - çıktıların (input - output) ve geriyi besleme (feed - back) mekanizmasının belirlediği mevcut «Bürokrasi Ağalığı» düzenini içermektedir.

En öz ve yalın bir deyişle devlet, siyasal gücün örgütlenmiş şekli olarak tanımlandığına göre, «Örgüt» ve «Devlet» sözcükleri arasında çok sıkı bir iç ilişkinin varlığı söz konusudur. Bir genelleme ile de örgüt, belirli, açık ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere çalışan insanların faaliyetlerinin bir otorite ve sorumluluk hiyerarşisi altında rasyonel olarak koordine edilmesi şeklinde tanımlanabilmektedir.

Yönetim bilimi açısından toplumsal bir sistem olarak ele alınan ve açık bir sistem yaklaşımı içinde betimlenen örgütlerin bir biçimsel (resmi - formel) yapıları, bir de doğal (gayri resmi - informel) yapıları vardır. Anayasal yönden kamu yararı ve kamu hizmetlerinin gereklerine (1) göre kurulan ve kamu tüzel kişiliğini haiz her devlet örgütünün biçimsel yapısı, ancak yasa ile veya yasanın açıkça verdiği yetkiye dayanılarak (2) meydana

(Devamı arkada)

getirilir. Böylece, her kamu örgütünün biçimsel yönü, ve yapısı, o kuruluşun kamu hizmetlerinin gereksinim ve gereklerini de kapsayacak şekilde belirlenen ortak amaç ve görevleri, o kuruluşu biçimselleştiren (resmileştiren) «Kuruluş Yasaları» ile en açık ve seçik bir şekilde betimlenmeye çalışılmaktadır. Ama, hiçbir zaman için kamu kuruluşlarının doğal yönünü ve yapısını yasa ile belirleme ve betimleme olanağı yoktur. Bu doğal (gayri resmi) yapı, o örgütte yer alan kişilerin ve iş gruplarının o örgüte kazandırdıkları bazı töreler ve davranış kalıpları doğrultusunda zamanla belirlenir ve ortaya çıkar.

Bilindiği üzere, bir açık sistem olarak düşünülen örgütlerde, beşeri, teknolojik, örgütsel, sosyal yapı ve normlar olarak dört türde girdi - çıktı söz konusu olmaktadır. Genel boyutlarıyla değinilecek olursa, bunlardan teknolojik girdiler, kişilerin örgüt içindeki teknolojik düzey ile etkileşimini, yetenek ve iş bölümünü gerektirir. Örgütsel girdiler, örgüt yapısı ile ilgili tüm sorunları içerir. Beşeri girdiler ise, o sistemdeki teknolojk ve örgütsel girdilerin bir fonksiyonu olarak ortaya çıkar.

Bir örgüt kurulurken, o örgüt içinde başlangıçta yer alan kişiler o örgüte bazı töreler ve davranış kalıpları verirler. O örgütte çalışan kişilerdeki ve iş gruplarındaki ortak fikirler ise, zamanla belirli normlar haline gelir ve doğal ilişkiler haline dönüşür ki; bu da, o örgütün sosyal yapı ve sosyal girdilerini oluşturur (3). Bu girdilerle doğal yapısı oluşan örgüt, o örgüte yeni giren kişilerden, örgütün kendi değer yargılarını, bu norm ve davranış kalıplarını benimsemesini ister. Böylece, örgüt ile kişilerin birbirinden beklediği şeyler «Zımni Sözleşme» konusu haline gelir ki; günümüzde buna «Psikolojik Sözleşme» de denilmektedir.

Bu sözleşme gereğince örgüt, kendi biçimsel ve örgüt içindeki rolleri belirleyen örgütsel davranış kalıplarını ve kurumsal normlarını kişiye empoze ederek onu sosyalize ve konforme (benzeşim, diğer örgüt üyelerine benzetme, onlar gibi uygit olma) etmeye çalışır. Örgütün, kendi kurumsal davranışlarını kişiye empoze etmeye çalışmasının, gereğinden fazla davranı kalıplarıyla kişiyi sosyalize etmesinin ve güdülemesinin bir nedeni de, kişinin başlangıçta güçsüz, zayıf ve bir anlamda sevk ve idare edilmeye muhtaç durumda olmasıdır.

Conformity (benzeşme, uygit), yetki ve sorumluluk, mevcut norm ve standartlar, ödüllendirme yöntemleri, örgütteki açıklık ve kapalılık durumu, sempatiklik ve destekleyicilik hali ve liderlik tarzı gibi unsurların belirlediği örgüt iklimini teneffüs ederek sosyalize olmuş tam konformist kişiler, genellikle örgütün isteklerini kendi düşüncesine tercih ederek örgütün istediği frekans üzerinden yayın yaparlar. Böylece, örgüt içi haberleşmelerde aşağıdan yukarıya doğru gittikçe bu kişiler, kendi bekleyişlerini, özlemlerini, içinden geçenleri, kendi kanaat ve düşüncelerini yukarıya iletme ve yansıtma yerine, genellikle daha çok üst amirlerinin hoşuna gidecek hususları ve onların duymak istedikleri şeyleri söylerler. Bilimsel araştırmalara göre, kişileri tam konformizme götüren bu durum, işçiyi passifliğe ittiği ve yaratıcı gücünü öldürdüğü gibi, ilerdeki örgüt içi çalışma sürecinde ve örgüt içi haberleşmelerde de bir anlamda aynı şekilde davranma alışkanlığını kazanmasına yol açmaktadır.

Çalıştığı örgütün iyi veya kötü bütün değer yargılarını, örgüt iklimini ve davranış kalıplarını aynen benimseyen tam konformist kişilerden oluşan gruplara hemen her örgütte rastlanılmaktadır. Neo - klasik örgüt yaklaşımına göre, bunun bazı ortak manevi bağlarla birbirine sıkı sıkıya bağlı ve aşırı şekline «Klik» denilmektedir. Çeşitli çıkar kliklerinden oluşan doğal örgüt yapısı, resmi örgüt yapısına göre daha dengeli ve istikrarlı bir durum gösterir. Kliği oluşturan kişilerin hisleri, duygusal yakınlıkları ve ortak manevi bağları gibi hususları bir kenara iten resmi örgüt yapısının kolaylıkla değişebilir olma vasfına karşın, genellikle doğal örgüt yapısı içindeki klik içi ilişkiler ve kliği oluşturan kişiler arasındaki duygusal yakınlıklar sürgit devam eder, gider. Günümüzün bilim dünyasında, bir örgüt içindeki grup veya klik mensuplarının birbirine karşı gösterdikleri duygusal yakınlığın ve ilişki kesafetinin görünümünü meydana getiren çalışmalara «Sosyametri» ve bu çalışmalar neticesi çizilen şemalara da «Sosyogram» adı (4) bile verilmektedir.

Her yönüyle bir sürü bunalım ve çelişkilerle dolu prizmatik ortamın bulunduğu ülkemizde, toprak ağalığı, ticaret ve sanayi burjuvazisi ağalığı, sendika ağalığı düzeni vardır da, acaba bürokrasi ağalığı düzeni yok mudur? Vardır.. Hem de, bürokrasi çarkımız içinde yer alan, bozuk ve Osmanlı kökenli örgüt ikliminin egemen olduğu çeşitli örgütlerin ana, destek, danışma ve yardımcı birimlerini içeren çeşitli organlarında, yukarıda değinilen çeşitli doğal ve biçimsel girdilerin belirlediği klikler ve bu kliklerin formel ve informel liderliğini yapan bürokratlar olarak vardır. Vardır... Hem de, içinde yaşadığımız bu çelişkilerle dolu prizmatik ortamın, elli yıllık modernleşme sürecine karşın, oluşmasına çanak tutan, yol açan gelmiş geçmişin yetkilileri ve sorumluları olarak vardır. Lafa gelince, ahkâm keserek mangalda hiç kül bırakmayan, iş, icraata gelince de, ipe un serme gayreti içinde olan ve güncel, yüzeysel bazı önlemlerle işi geçiştirmeye çalışan bu bürokrasi ağaları, her örgütte dokunulmazlığa sahip, kendi başına buyruk «Örgüt İmparatorları» olarak boy göstermektedirler her dönemde. Bunlar, örgütün adeta imparatorlarıdır. Yönetime de el koyan bu «kazip şöhretler», «malumu ilamcılar» ya da «her devrin adamları» hukuksal yönetici ile örgütün proleterleri arasında geçilmez bir duvar çekmişlerdir. Bunlar, böylece, örgütte sağlıklı bir diyalog kurulmasını önlerler. Kadroların verilmesinde, çeşitli yan gelirlerin sağlanmasında, önemli yerlere atamalarda daima bunların sözü geçer (5).

Yukarıda değinildiği üzere, yönetimde bazı manevi ortak bağların oluşturduğu kliklerin liderliğini yapan bu ağalar kendi klikleri dışında örgüt ruhunun doğmasını da engellerler. Bu kliklerin hiçbirine giremiyen ya da örgüt imparatorlarına «Dahîlek ya Resulullah» diyemiyen bürokrat kendi başının çaresine bakma durumunda kalmış olur (6). Non - konformist, idealist, gerçek aydınların değişmez kader çizgisidir bu.

Öte yandan, batılı bilim adamlarınca, özellikle azgelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin devlet bürokrasi çarkında evrensel boyutlu bir yargı olarak varlığına işaret edilen «Sélection Négatif» deyimi de, bu bürokrasi ağaları ya da imparatorları için tümüyle benimsenen en geçerli bir terimdir. Aralarında bir klik ve zümre teşkil eden bu bürokrasi ağaları, kendi görüşlerinde olmayan,

(Devamı sahife 23'de)

BİR GEZİDEN İZLENİMLER

Alaattin BİLGİ

Sağdan sola : Birlik Dergisi yazarlarından Naci Girginsoy - Dergi çevirmeni Alâattin Bilgi - Genel Sekreter Avni Öztüre - (Oturan) Gemlik Bl. Bşk. İbrahim Akıt, Gemlik Belediyesi Hesap ve yazı İşleri Md. leri

Gemliğe doğru denizi göreceksin

Güneşli bir sabah vakti başlar çoğu yolculuklar. Ama bizimki öyle olmadı. Koyu kurşuni bir sabah çıktık İzmit'den; yağmurlu ve de kaygan. Ne var ki, Yalova'dan Gemliğe yaklaşırken perde perde aralandı gökyüzü. Gökyüzü ile birlikte yol arkadaşlarının yüzleri de. Sağda Gemliğe bir selam çakıp sıyrıldık, ama boşuna aradı gözlerimiz girişteki Orhan Velinin canım dizelerini taşıyan levhayı :

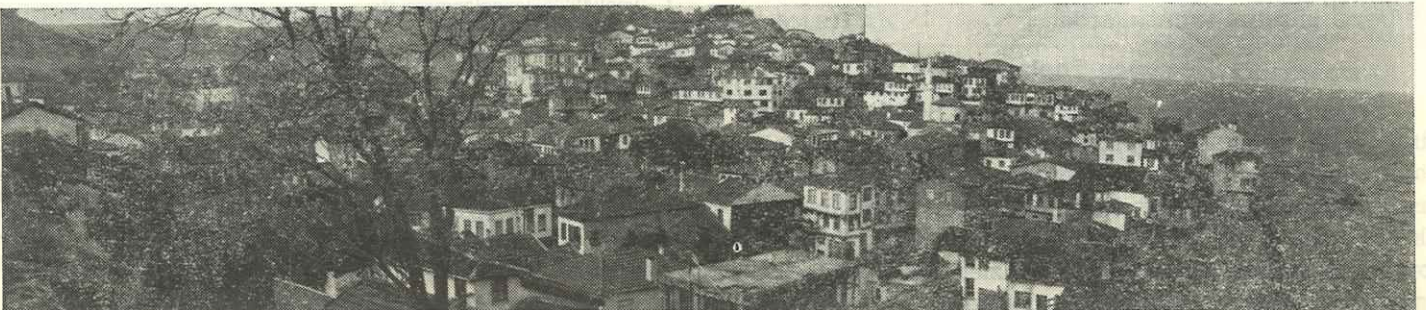
Gemliğe doğru denizi göreceksin. Sakın şaşırma...

Sonraları nedenini Gemlik belediye başkanından sorduk. «Bilmem ki, kaldırmışlar işte, kimbilir kim yaptı,» diye yanıtladı. Oysa bu dizeler güzelleştirirdi biraz da o sevimli körfezi, yoksa dizi dizi fosfat ya da bilmem ne fabrikaları değil...

Neyse dönelim yolculuğumuza, yolcu yolunda gerek. Dostlar, Mudanya'ya uğrayalım, oradan da Trilye'ye diye önerdiler. Trilye diyince içimde zeytin yeşilinden mitoloji mavisine, ılık ılık bir şeyler kımıldardı. Görelim, mutlaka görelim orayı dedik. Mudanya'da «Mütareke Evini» selamladık, mordan laciverde çalan denizinden nefes nefes iyot çektik, iki yanı eski ama kişiliklerini vekarla koruyan evcikler arasından aktık. Balıkçılar çarşısında, gümüşleri, tekirleri, lüferleri bakışlarımızla okşadık. Bana maviş maviş göz kırpan Karagözü unutmak ne mümkün! fakat vakit dar, yol uzuncaydı!

Ünlü Trilye Zeytinleri

Mudanya Zeytinbağı (Trilye) arası gözlere ziyafet, gönüllere şenlik. Zeytin kaplı dik yamaçlar bir kumsalla denizle birleşiyor. Gümüşi zeytinlerin sınırı, denizin de sınırı. Doğanın öğeleri burada çoşkuyla kucak kucağa. İstanbul da, öteki büyük kentlerde deniz sevdasıyla çırpınan insancıklar, burada kilometrelerce pırıltılı kumsal. Varlık içinde yokluk çeken bir ulusuz öteden beri. Ama ne tasa, son yılların «mütahit» beyleri burasını da keşfetmişler. Hemen denizin dibinde üç dört katlı, zevksiz yapılar türemeye başlamış. Bu yapı işini, kişi çıkarlarından kurtarıp, halkın yararlanacağı düzenli kooperatiflere dönüştürmeden ne kıyılarımız kurtulur bu yağmadan, ne de mutsuz çoğunluk denize kavuşur, diye ahkam kesiyorum, dostlar onaylıyorlar.

Zeytinbağı (Trilye) nin Genel Görünümü

Bir dönemecin ardında işte Trilye... Görkemini hala koruyan birkaç katlı eski Rum evleriyle, kimisi camiye çevrilmiş eski kiliseler geçmişin yadigârları. Zeytinbağı Belediyesi ilgilileri ile konuşuyoruz zeytin üzre, deniz üzre. Geçti artık buradan o eski zeytincilik diyorlar. Bahçeler ya kiraya veriliyor ya da ürün Mudanyalı zeytinyağı tacirlerine toptan satılıyormuş. Taa Avrupa'ya kadar ününü ulaştıran Trilye zeytinleri yok artık burada. Tersine, şimdilerde, «Aman Trilye zeytini olmasın,» deniyormuş. İçimiz burkuluyor, boğazımıza bir şeyler düğümleniyor. Bizim yurtseverliğimiz, ulusçuluğumuz, Rumca Trilye'yi, Türkçe Zeytinbağı'na çevirmekten öte gitmeyecek güçte mi? Hani Trilye zeytinlerine, ne oldu?

Zeytinbağından arabanın burnunu Ulubatlı'ya (Apolyont'a) çevirdik. Vakit öğleyi epey geçmişti. Foto Küçük İsmail kahvaltı bile etmeden çıkmıştı yola. Eh dedik göl kıyısında güzel bir balık ziyafeti... Gözümüzü dört açtık biraz da açlığın etkisiyle. Heyhat! derlerdi eski romancılar ya, işte öylesine Heyhat! Değil balık lokantası, ahçı dükkanı bile yoktu o güzelim denizimsi göl kıyısında. Apolyont gölünden balık çıkmıyor muydu artık? (Yeri gelmişken demeden edemiyeceğim : Niçin durmadan isim değiştirir, kerameti isimde, biçimde ararız? Ulubatlı yüce kişi, ulu kişi hiç kuşkusuz, ama bu ismi, bu yücelikle orantılı yeni kurduğumuz bir kente, görkemli bir limana, bir fabrikaya niçin vermeyiz? Yoksa böyle yeni anıtlar dikmek daha mı zor geliyor bize?)

Karacabey'in nazik belediye başkanı Türkan hanımla görüştükten sonra, hava iyice kararmadan Bandırmayı tutalım dedik. Marmara, Bandırma da köpük köpük şahlanıyordu. Etibank'ın tertemiz, sıcacık konuk evinden körfezin uğultusunu dinlemek doyumsuz zevkti. Bu konuk evini büsbütün şirinleştiren, ısıtan hiç kuşkusuz müdür Enver beyin nazik ilgisi ve becerikli yönetimiydi.

Atanın Öfkesi

Akşamın alacakaranlığında Bandırmadan Erdeğe gidip geliyoruz. O doğa armağanı güzelim körfez üzerinde Etibank'ın Asit Sülfirik fabrikası ve Bağfaş - İşkur Anonim Şirketinin tesisleri var. Bu son kuruluş, denizi doldurarak kıyıdaki arazisini bilmem kaç katına çıkartma çabasında. Sülfirik asit fabrikasının yöresi kıpkızıl, deniz de kızıl kızıl çalkalanıyor. Bacasından çıkan duman bu kızıllığı kilometrelerce ötelere taşıyor. Bir Etibank yetkilisi anlattı ertesi gün. Bu kırmızılık açıkta depo edilen pritten yayılıyormuş. Rüzgarlı günlerde yamaçlara doğru uçan dalgalar ile de denize karışan pritin rengiymiş bu. Ama balıklara da bitkilere de zararsızmış. Yalnız göze çarpıyor, azıcık moral bozucu etkisi oluyormuş. Oysa okulda bize, $H_2 SO_4$ zehirdir diye öğretmişlerdi. Fabrika bahçesindeki Atatürk büstü bile kırmızıydı. «Tabii,» dedi dostlardan birisi, «öfkesinden kızarmış koca Atatürk! Kurulur mu böyle zehir zemberek fabrikalar böyle güzelim kumsallarda...»

Encümen Toplantısı

Ertesi gün Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliğinin aylık encümen toplantısı yapıldı Balıkesir Valisi Sayın Naci Babacan başkanlığında. Önemsemiş, ta Balıkesirden bu toplantı için kalkıp gelmişti. Kendisiyle birlikte Erdek Kaymakamı ile Bandırma kaymakamı da toplantıyı başından sonuna ilgiyle izlediler. Başlıca konu haliyle deniz kirlenmesi, deniz doldurulması, çevre sağlığı ve üye belediyelere sağlanacak olanaklardı. Konular enine boyuna ele alınıyor, tartışılıyordu. Marmara Adası Belediye Başkanı Ahmet Enön'ün sesi gürlüyordu : «Olmaz efendim, deniz doldurulmaz, bunu kimse yapamaz, derhal engel olmak, işi durdurmak gerek!»

Toplantı akşamı Etibank'ın konuk evinde verilen güzel akşam yemeğinde Bandırma Belediye Başkanı Hasan Sur, yakışıklı ve kibar bir ev sahibiydi. Sayın Naci Babacan, tatlı konuşmaları, espirili sözleriyle sofraya da egemendi. Sıksık da Ahmet Enön'e takılıyordu : «Yahu Ahmet Beyciğim, duyduğumuza göre sen Adada bağımsızlığını ilan edecekmişsin!» Ahmen Enön hemen yanıtlıyordu : «Zaten bağımsızım valibeyciğim, kış altı ay bizim adaya ne resmi ne özel kimse uğramaz ki...»

Büyüklerimize İbret

Dönüş yolu üzerinde Umurbey belediyesine uğramamak olmazdı. Umurbey nefis bir yamaç üzerine kurulmuş eski bir kasaba. Bir yanı Gemlik körfezi, öte yanı İznik gölü. Görkemlinin görkemlisi bir manzara. Ne var ki, Umurbey bir başka yönden de talihli : Celal Bayar'ın doğum yeri. Güzel konutlar, düzenli sokaklar yapılmış; fakat beni asıl etkileyen, zengin kitaplığı ile müzesi oldu. Her ikisi de Bayar'ın doğrudan girişimiyle, tüm katkısıyla kurulmuş. güzelim kitaplıkta okumak, çalışmak zevklerin en büyüğü olmak gerek. Sayın Bayar'a çeşitli devlet görevlerinde iken verilen armağanlar kitaplığın içindeki müzede toplanmış. Som altın tabaklar, anahtarlar, kutular, tarihi kılıçlar... Sayılması olanaksız milyonlarca değerinde (tabii bu maddi değeri olabilir) çeşitli eşyalar. Sayın Bayar'ın bu davranışı, cumhurbaşkanlığı, başbakanlık gibi yüksek devlet görevlerinde bulunanlara bir örnek olmalı. Bu armağanlar zaten onların kişiliğinde ulusa verilmiş sayılır. Malcanlılığın ne gereği var?

Umurbey ismiyle bir de Şevket Süreyya Aydemir'in yakın ilişkisi var. Üstat son birkaç yıldır bu sakin kasabayı seçmiş çalışma yeri diye. «Çoluk çocuk Ankara da olmasa bir gün bile ayrılmam buradan,» diyor. O yüklü yapıtlar burada ak kağıda aktarılıyor : Söz sırasında, «Gedelek'i gördünüz mü, çok şirin bir köydür, hem de turşuları ile ünlü, yol üzeridir bir uğrayın,» diyor. Öyle de yapıyoruz. Köyün girişinden ta yukarılarda Pınar Başına kadar tüm köy evleri birer turşu yapım yeri. Ayrıca zeytinleri de iri iri, erik tadında. Pınar Başı çarpıcı bir doğa yapıtı. Ulu çınarlar, gürül gürül akan suların yüzyıllardır oyup işlediği dev kayalar. Gedelek köyü ev sanatlarının güzel ve başarılı bir uygulama örneği. Geçimini turşuculuk ve bir ölçüde de zeytincilikle sağlıyor. Darısı, insan gücünün de, doğa nimetlerinin de boşu boşuna yattığı öteki köylerimize.

Bir Açıklama

Dergimizin 3.-4. sayısında sayın Cemâli Çetin'in DENİZ KİRLENMESİ» konulu yazısının (Yararlanılan Kaynaklar) bölümü yanlışlıkla yayınlanmamıştır.

Durumu, yazarının isteğine dayanarak düzeltir, özür dileriz.

Yararlanılan Kaynaklar

AKTEN, N. (1974) Deniz Kirlenmesi ve Sorunları. İst.

KARAPINAR, Ş. (1974) «Denizlerin Kirlenmesi» konusunda İMCO 18-22 Kasım Toplantısı raporu. İstanbul.

ÖZTÜRK, A. (1975) «Çevre Kirlenmesi» Ankara.

SÖZEN, N. (1974) «Kirlilik Sorunu ve Peyzaj Planlaması»

BİRLİK HABERLERİ

İSTANBUL BELEDİYESİNİN BİRLİĞİMİZE KATILMASI KESİNLEŞTİ.

Birliğimiz encümeninin Balıkesir Valisi Sayın Naci Babacan'ın başkanlığında Bandırma'da yaptığı toplantıda alınan kararlar uyarınca; birliğimiz bünyesi içinde sorun ve etkinliği yönünden büyük önem taşıyan İstanbul Belediyesinin biran önce birliğimize katılmasını sağlamak amaciyle, birliğimiz encümen kurulu 22/Aralık/1975 günü Küçükçekmece Belediyesinde yapacağı bölge toplantısından önce, İstanbul Belediye Başkanını ziyaret ederek, birliğimiz öneri ve dileği kendisine iletilmiştir.

Birliğimiz öneri ve dileğini büyük anlayışla karşılayan İstanbul Belediye Başkanı Sayın Ahmet İsvan, «İstanbul belediyesinin de birliğe katılmasını içtenlikle istediğini, yoğun çalışmalar nedeniyle meclisçe katılma kararı alınmasının uzadığını, ancak Belediye Meclisinin Şubat/1976 da yapacağı olağan toplantısında katılma istemlerinin kesinleşeceğini» bildirmişlerdir. Sayın Ahmet İsvan, «Türlü nedenlerle henüz birliğe katılma kararı almamış bulunan İstanbul çevre belediyelerinden Kartal, Maltepe, Küçükyalı, Alibeyköy, Kağıthane, Selimpaşa Celâliye belediyelerinin de Şubat/1975 olağan meclis toplantılarında birliğe katılacaklarını umduğunu» belirterek «MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ genel kurulunun Ocak/1976 ayı içinde yapacağı 5. toplantısı için İstanbul Belediye Sarayı toplantı salonunu tahsis edeceğini,» sözlerine eklemiştir.

Sayın Ahmet İsvan'ın İstanbul Belediyesinin birliğimize katılma, Birlik Genel Kurul toplantısının İstanbul Belediye Sarayı'nda yapılması, henüz birliğe katılmamış İstanbul çevre belediyelerinin 1976 yılı başında birliğe katılmaları hususunda gösterdiği ilgiye teşekkür edilmesine; Küçükçekmece Belediyesinde yapılan encümen kurulunda 22/12/1975 gün 6/1 no'lu karar alınmıştır.

BİRLİK ENCÜMENİ 6. TOPLANTISINI ÇEVRE BELEDİYE BAŞKANLARININ DA KATILMASİYLE KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİNDE YAPTI

Birlik encümen kurulu 6. toplantısını Birlik Başkan Vekili Çanakkale Belediye Başkanı Reşat Tabak'ın başkanlığında Küçükçekmece'de yapmıştır.

Toplantıya; Birlik Başkan vekili (Çanakkale Belediye Başkanı) **Reşat Tabak,** Bandırma belediye başkanı **Hasan Sur,** Yarımca Belediye Başkanı **H. Avni Şirin,** Marmara Adası Belediye Başkanı **Ahmet Enön,** Umurbey (Çanakkale) belediye başkanı **Halil Alanlıoğlu,** Birlik Genel Sekreteri **Avni Öztüre** encümen kurulu üyesi; Küçükçekmece belediye başkanı **Hasan Hilmi Özgün,** Çatalca Belediye başkanı **Çağlayan Ege,** Eceabat Belediye başkanı **Cahit Apaydın,** Büyükçekmece belediye başkanı **İbrahim Arı,** Maltepe Belediye başkanı **Yalçın Kızılay,** Değirmenköy belediye başkanı **Abdullah Akgün** danışman, gözlemci olarak katılmışlardır.

(Birlik Başkanı «İzmit belediye başkanı» Erol Köse arabası Gebze civarında kara saplandığı için toplantıya katılamamıştır.)

7. Encümen toplantısının İzmit'de, Birliğimiz 5. Genel Kurul toplantısının 28. Ocak. 1976 Çarşamba günü İstanbul Belediye Sarayı toplantı salonunda yapılması saptanan toplantıda çok sayıda önemli kararlar alınmıştır.

GEMLİK BELEDİYESİNCE YAPILAN DOLGU İŞLEMİNİN KAMU YARARINA OLDUĞU ANLAŞILDIĞINDAN YAPILAN KOVUŞTURMANIN DURDURULMASI İSTENECEK.

Karar No : 3 Birlik encümenine havale edilen Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 21/Kasım/1975 gün Su Ürünleri Gn. Md. 97581 no'lu yazılarına dayanılarak Gemlik Belediyesinde birliğimiz kurulunca yapılan inceleme sonunda :

a) Gemlik belediyesinin yaptığı dolgu işleminin kamu yararına ve imar planı gereklerine uygun olarak 1974 yılında başlamış bulunduğu,

b) Uygulamanın tamamen halka dönük ve halk yararını gözeten bir davranışla bunun gereksinmelerinden doğduğu kanısı ile, Su Ürünleri Gn. Md. ce başlatılan kovuşturmanın durdurulması için Gemlik Belediyesinden istenecek dökümanların dosyası ile bakanlığa aktarılmasına...

BİRLİK ÇALIŞMA ALANI İÇİNDE TELSİZ ŞEBEKESİ KURULMAK - HELİKOPTER ALINMAK ÜZERE BİRLİK BAŞKANINA YETKİ VERİLDİ.

Karar No : 4 Birliğimiz çalışma alanı içinde; çevre kirliliğini denetim, Hasta ve doktor taşıma, yangın başlangıçlarında ilk girişimde bulunmak üzere Halikopter satmak isteyen firmaların teklifleri ile birlik genel sekreterliğinin önerisi okundukta :

a) Birliğe yeter sayıda helikopter alınmasının gerekli olduğuna, ancak rasyonel çalışmanın sağlanması için öncelikle birlik alanında bir telsiz şebekesinin kurulmasının gerekliliği anlaşıldığından iki konunun birlikte ele alınmasına,

b) Birlik başkanlığınca (Kocaeli çapında girişilmiş bulunan) telsiz şebekesinin, birlik çalışma alanını tüm kapsamına almasına,

c) Finansman kaynaklarının saptanarak (Gerekli satınalmalar, anlaşmalar dahil) Birlik genel kurulunun vereceği karar doğrultusunda, Birlik Başkanlığına yetki verilmesine,

d) Alınacak helikopterlerin bakımı, yedek parçalarının sağlanması, pilot atanmasının (Türk ordu standartlarına uygun olması için) ilke ve yöntemlerinin Hava Kuvvetleri Komutanlığı ile ilişki kurularak saptanmasında Birlik başkanının yetkili kılınmasına...

MARMARA KÜLTÜR - SANAT FESTİVALİ KOORDİNE EDİLECEK

Karar No : 5 Birliğimize üye belediyelerle komşu beldelerde yılın belirli dönemlerinde turistik amaçlı

yöresel nitelikli bir çok şenlik ve festivaller düzenlenerek uygulanmakta olduğunu dikkate alan birlik encümeni;

a) Birbirine çok yakın beldelerde ayrı ayrı tarihlerde değişik ekiplerle düzenlenen festival ve şenliklerin hem masrafları ağırlaştırdığı, hemde niteliğini düşürdüğü kanısına varılarak,

b) Temmuz ayı başında (On günü geçmemek üzere) istekli üye belediyelerin bünyesi içinde (Turne yöntemi uygulanarak) ayni ekiplerle ULUSLARARASI MARMARA KÜLTÜR VE SAN'AT FESTİVALİ düzenlenmesine,

c) Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile Dış İşleri Bakanlığı Kültür İşleri Daire Başkanlığı katlarında, festivalin tesçili ve finansmanı için yapılması gerekli girişimler için Birlik başkanlığı ile Genel sekreterliğin yetkili kılınmasına...

MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ ÇALIŞMA ALANI İÇİNDEKİ TÜM FABRİKALARIN DENETİMİ SAĞLANACAK

Karar No : 6 Birliğimiz önerileri ışığında birlik çalışma alanı içinde Su Ürünleri Genel Müdürlüğü uzmanlarınca yapılan endüstriyel kuruluş denetimleri sonunda 26 fabrika (Tutulan tutanaklarla) yerel savcılıklara verilmiştir. Haklarında dava açılan endüstriyel kuruluş yöneticileri ile halktan gelen şikayetler üzerine;

a) Çalışma alanımıza giren bölge içinde yasal denetimlerin biran önce yapılmasını sağlamak için,

b) Üye belediyelerin, zabıta ekipleri ile 1580 sayılı Belediye Yasasının 1., 15. maddesinin 9., 13., 22. fıkralarının verdiği yetkiye dayanılarak kendi belde sınırları içinde endüstriyel kuruluşları denetliyerek, mahkemeye verilmesini öngördükleri kuruluşların ad ve adreslerini birlik başkanlığına bildirmelerine,

c) Saptanan endüstriyel kuruluşların 1380 sayılı yasaya ve tüzüğüne göre denetlenmesi için Su Ürünleri Genel Müdürlüğüne bilgi verilmesine,

d) Çatalca Belediye Başkanı ile Büyükçekmece Belediye başkanının sözlü şikâyetleri üzerine Gürpınar köyünde IŞIN Plâstik şirketinin denizi doldurmaya değinen eylemi hakkında yasal kavuşturmanın açılmasını sağlamak için Genel Sekreterliğin yetkili kılınmasına...

BİRLİĞİMİZE KATILMAYAN 10 BELEDİYENİN BİRLİĞİMİZE KATILMASI İÇİN ÇAĞRI YAPILACAK

Karar No : 7 Bilindiği gibi Marmara denizi ile Boğazlarına halen 54 belediye'nin kıyısı bulunmaktadır. Bunlardan 44 ü kesin olarak birliğimiz üyesidir. Birlik üyesi olmadığı halde başta İstanbul (Merkez) olmak üzere, Alibeyköy, Maltepe üye olmak için girişime geçmişlerdir.

a) Birlik ana tüzüğünün 10. Maddesinin (f) fıkrası gereğince birlik genel kurulunca üyelik kararı alınmak üzere;

b) Bursa ilinden Mudanya, İstanbul ilinden (Merkez), Kartal, Maltepe, Küçükyalı, Alibeyköy, Kağıthane, Selimpaşa, Celâliye, Tekirdağ ilinden Şarköy belediye başkanlıklarına çağrıda bulunulmasına, 5. Genel Kuruluna gözlemci olarak çağrılmalarına,

c) Avcılar Belediye Başkanı Ahmet Dicle'nin etkisi ile birlikten çekilme kararı alan Avcılar Belediye Meclisine, Üyelerinin kimliklerinin İstanbul İl katından saptanarak) yeniden üyeliğe katılma kararı alması için başvurulmasına...

BİRLİĞİMİZ 5. GENEL KURUL TOPLANTISI İSTANBUL BELEDİYE SARAYINDA YAPILACAK

Karar No : 8 Birliğimiz ana tüzüğünün 7. maddesinin (c) fıkrası uyarınca Birlik genel kurulunun Ocak/1976 ayı içinde toplanması gerekmektedir. Bu amaçla;

a) Gündem, Yıllık çalışma rapor ve 1976 bütçe öneri ve taslağını hazırlamak üzere birlik encümen kurulunun birlik genel kurul toplantısından 2 gün önce 26. Ocak. 1976 pazartesi günü İzmitteki Birlik Merkezinde,

b) Birlik 5. Genel Kurulu toplantısınında 28. Ocak. 1976 çarşamba günü İstanbul Belediye Sarayı Toplantı salonunda uygulanmasına oy birliği ile karar verilmiştir.

BANDIRMA - ERDEK YOLU ÜZERİNDE DENİZİ DOLDURARAK İNŞAAT YAPAN İŞKUR A.Ş. NİN EYLEMİ DURDURULDU.

Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan alınan 19/Kasım/1975 gün, Su Ürünleri Genel Müdürlüğünün 01.24.007/2719 no'lu,

Erdek Kaymakamlığından alınan 18/11/1975 gün Milli Emlâk Servisi 311 - 248 - 594/794 no'lu yazılarla;

Erdek ilçesi sınırları içinde Bandırma - Erdek yolu üzerinde İŞKUR A.Ş. inşaat ve girişimleri Su Ürünleri Genel Müdürlüğü yetkili teknik elemanları ile Erdek Kaymakamlığınca yapılan incelemesi sonunda; denizi doldurmakta, su ürünleri istihsal yerlerine zarar verdiği saptanmakla doldurma işlemleri durdurulmuş, gerekli işlem yapılmak üzere kuruluş hakkında düzenlenen tutanak, yerel Cumhuriyet Savcılığına (6/11/1975 gün 19/540 no'lu) verilmiştir.

KENTSEL ÇEVRE, YEŞİL ALANLAR VE KENT YÖNETİMİ ÜSTÜNE

Selâhattin YILDIRIM
(B. İstanbul Nâzım Plan Bürosu)
Kamu Yönetimi Uzmanı

İnsan - Çevre İlişkisi

İnsanla çevre arasındaki ilişkiler, insanoğlunun tarihi ile birlikte başlar. İnsan ile çevre (Burada **çevre** kavramı «doğal» ve «yapay» çevreyi içine alacak biçimde kullanılmaktadır. Çünkü burada insan, birey «fert» olarak değil, bir canlı türü olarak düşünülmektedir.) arasındaki karşılıklı ilişkilerden bağımsız insan ve çevre kavramları anlamsızdır : İnsansız çevre olamayacağı gibi, çevresiz insan da olamaz.

İnsan - çevre ilişkilerinin oluşmasında en önemli öge iştir. İş, günlük yaşamında insanı sürekli çevresine bağlayan ve insanın yaşayabilmesi, daha iyi yaşayabilmesi için, kendi çevresini sürekli değişikliğe uğratıcı bir insancıl çabadır. Biraz daha açarsak, iş herşeyden önce insanla - doğa arasında bir süreçtir. Öyle bir süreç ki, burada insan doğa ile kendisi arasındaki madde alışverişini kendi çabasıyle başlatır, yürütür, düzenler ve denetler. İnsanoğlu, doğanın sağladığı maddeye kendi yaşamı için yararlanılabilir bir biçim vermek üzere, kendi canlı varlığının doğal güçlerini, kıllarını, bacaklarını, kafasını ve ellerini harekete geçirir. İnsan dış evren üzerinde etki yaparken ve onu değiştirirken, aynı zamanda kendi öz doğasını da değiştirir. Dış çevre (yeryüzü) daha yaşamın başından itibaren insanoğlunun nasıl azık ambarı olmuşsa, aynı şekilde iş aracı yani alet deposu da olmuştur... Böylece iş gücü ve yeryüzü, ilk maddî zenginliklerin iki temel kaynağı olmuştur.

İnsanoğlunun gelişmesi, onun çevresine egemenliğinin bir göstergesidir. İnsanoğlu tarihi boyunca bu egemenliği sağlama mücadelesi vermiştir. **Bugün nereye varılabilmiştir?** Bu soruya, genel olarak ve kısaca cevap vermek gerekirse; insanoğlu çevresi ile karşılıklı ilişkileri içinde ortaya koyduğu, en değerli varlığı olan **ürün**üne ne kadar egemense, çevresine de o kadar egemendir.

Bir Uyarı

Son zamanlarda, dünya uluslarının sorunları gündemine getirilen bir konuya, **«çevre sorunu»**, «ekolojik kriz» konusuna kısaca değinmekte yarar vardır. Bu «sorun», her kişinin, her gurubun, her sınıfın ve her ülke ve kıtanın ortaklaşa ve çözümü çok güç bir sorunu olarak ve sadece fiziko - şimik ve teknik nitelikleri vurgulanarak ortaya konmaktadır. Bu tür bir «sorun» yaratma ve ortaya koyma biçimi, her şeyden önce, insan - çevre ilişkisini, yukarıda açıklanmaya çalışılan gerçek boyutundan, insan - iş (ürün) ilişkisinden soyutlamaktadır. Bu soyutlama amaçlı bir soyutlamadır. Bunun arkasında, bazı ileri endüstri ülkelerinin tüm insanlığa empoze etmeye çalıştıkları aşağıdaki amaçları yatmaktadır :

I) Gelişmekte olan ülkelerin sanayileşmelerinin önüne geçme çabası : Bu ülkelere, soyut bir «kirleticilikle» itham edilen sanayi ve sanayileşmeyi salık vermeyerek, onları ekonomik olarak bağımlı tutma çabası.

II) Emeğin ve doğanın belli guruplar adına sömürülmesi olayını, gerçek insan - çevre ilişkisini saptırarak devam ettirme çabası.

III) Çevrenin kurtarılması görünümü altında, yeni bir sanayi dalı ve tüketim konusu yaratmak ve kamuya ek yükümlülükler getirmek çabası.

Daha insanca ve daha demokratik bir yapıya kavuşabilmeleri için, hızla sanayileşmek zorunda olan bizim gibi «gelişmekte olan ülkeler», bazı ileri endüstri ülkeleri tarafından coşkuyla savunulan, niteliğini yukarıda kısaca açıklamaya çalıştığımız «çevre sorununu» derinliğine tartışıp, kendi açılarından değerlendirmelidirler. Yoksa yeni yeni engellerle karşı karşıya kalacaklardır.

Türkiye'de Kentsel Çevre, Yeşil Alanlar ve Kent Yönetimi

Ülkemizde kentsel çevre ve yeşil alanlar sorununa şu üç açıdan yaklaşılabilir :

I) **Kent Toprakları Açısından** — Kentsel çevre ve yeşil alanları kentsel topraklardan soyutlayarak ele almak olanaksızdır. Çünkü bunlar, kentsel toprakların önemli bir bölümünü oluştururlar. Ve büyük ölçüde kentsel toprakların yazgısıyla bağlıdırlar.

Bugün ülkemizde ve dünyanın diğer bir çok ülkesinde kentsel toprakların yazgısı (bunlara tasarruf hakkı), belirli kişilerin ya da çok küçük çıkar guruplarının elindedir. Bu grupların çıkarları nasıl ve neyi gerektiriyorsa ona göre hareket edecekleri ve sürekli bir şekilde çıkar ve kârlarını maksimize etmeye çalışacakları açıktır. Binlerce, yüzbinlerce, milyonlarca insanın bugününü ve geleceğini askıya alan böyle bir düzenlemenin doğru olup olmayışı bir yana, artık kentsel yaşamı bir **tıkanma** noktasına vardığını, bu sorunla karşı karşıya gelen bütün ülkelerin ortaklaşa ulaştığı bir kanıdır. Ve bunu çözümleyebilmek için belirli kentsel toprak mülkiyeti sınırlamalarından, bu toprakların doğrudan toplumun buyruğuna verilmesine kadar türlü arayışlar içine girmişlerdir. Aynı sorun, hızla gelişmekte, daha doğrusu büyümekte olan Türk toplumunun gündeminde, bütün ağırlığı ile kendisini duyurmaktadır. Her halükarda kentsel topraklar üzerinde etkin ve fonksiyonel bir kamu mülkiyet ve denetimi getirmek zorunludur (Bunun hukuki ve kurumsal çerçevesi ve yöntemleri konusuna burada, doğrudan konumuz olmadığı için girilmeyecektir).

II) **Kentsel Planlama Açısından** — Kentsel çevre ve yeşil alanların kentsel planlamaya bağlılıkları açık. Nasıl bir kentsel planlama, kentsel çevre ve yeşil alanlara gerçekçi çözümler getirebilir? Bu soruya ülkemizdeki kentsel planlama anlayışı ve uygulaması üzerine kısaca eğilerek, dolaylı olarak karşıt vermeye çalışalım. (Kuşkusuz, kentsel plânlama ulusal düzeydeki merkezî ekonomik planlamadan kopuk düşünülemez. Ancak biz burda sadece kentsel planlama üzerinde duracağız).

Bugüne kadarki uygulamaları gözden geçirdiğimizde, ülkemizde kentsel planlamanın büyük başarılar gösteremediğini görüyoruz. Neden?

Akla ilk gelen, (olayın diğer yönlerini bir yana bırakırsak) doğrudan planlama ile ilgili bir kaç nokta şunlar :

a) **Tek boyutlu planlama :** Bugüne kadar, ülkemizdeki kentsel planlama **«kapsamlı»** bir planlama olamamıştır. Olayın sadece fiziksel (mekânsal) boyutu ile ilgi-

lenilmiştir. Kent olayının tayin edici faktörleri olan ekonomik, sosyal, yönetimsel - kurumsal boyutlar devre dışı bırakılmıştır.

b) **Pasif planlama :** Eyleme yönelik **«aktif»** bir planlama olmamış, sadece olayları bir hayli arkadan izleyen **«Denetimi»**, dolayısiyle tarih bilincinden ve bilimsel süreç kavramından yoksun bir planlama olmuştur.

c) **Halka rağmen planlama :** Planlananı, adına plan yapılan halkı hiç devreye sokmayan, aşırı **bürokratik ve teknokratik** bir planlama anlayışı ve uygulanışı olmuştur. Bu anlayış, artık dünyada geçerliliğini yitirdiği gibi, ülkemizin gelişme ve demokratikleşme sürecinde giderek bir ayakbağı niteliğine bürünmektedir.

Bütünü ile kendi bilgi ve katılımı dışında, kapalı kapılar arkasında yürütülen bir plana halkın saygı ve bağlılık göstereceğini beklemek pek gerçekci bir biçim olmasa gerek. Bugün bütün dünya ülkelerinde kentsel planlamanın **kalitesi,** artık onu yapan teknisyenlerin kalitesi ile değil, bu planlamanın oluşmasındaki **demokratik katılımın** kalitesi ile ölçülmektedir.

III) **Kent Yönetimi Açısından** — Kentsel çevrenin ve yeşil alanların gerçekçi bir düzenlemeye kavuşturulabilmeleri, içinde bulundukları kentin **yönetimine** doğrudan bağlıdır.

Ülkemizde kent, özellikle büyük kent yönetiminin temel özelliklerini kısaca özetleyelim :

a) Türkiye'nin bugünkü gelişmesinin çok gerisinde düşen, 1961 Anayasamızın getirdiği ilkelere göre hâlâ yeniden düzenlenmemiş bulunan hukuksal ve kurumsal çerçeve (1913 İl Özel İdarelerini düzenleyen yasa, Belediye vs. yasaları)

b) Osmanlı - Türk yönetim geleneğinden kaynaklanan ve günümüzdeki tekelleşme eğilimleri ile yeniden devreye giren aşırı merkezci ve bürokratik yapı (Mahalli İdareler üzerindeki vesayet vs.)

c) Çağdaş yönetim anlayışının gerektirdiği her tür siyasal ve yönetimsel sorumlulukları olduğu halde, giderek yetkisizleştirilen yönetim birimleri (Belediyeler)

d) Çok sayıda ve koordine edilmemiş yönetim ve hizmet kuruluşları (İstanbul da 200'ü aşkın)

Biz burada sadece kentsel yönetim birimlerinin en önemlilerinden biri olarak gördüğümüz **Belediyeler** ve bazı **Sivil Toplam Kuruluşları** üzerinde kısaca duracağız.

Belediyeler : Halka en yakın yönetim birimi olmaları, kentsel yaşantıyı bütünlüğü içinde ele alabilecek bir kuruluş bulunmaları, bir arada yaşama bilincini (hemşehrilik ve toplu dayanışma ruhunu) geliştirici nitelikte olmaları ve idari sorumlulukları yanında, siyasal sorumlulukları da bulunması nedeniyle modern bir yönetim birimi olmanın tüm potansiyelini içlerinde taşımaktadırlar. (Dünyadaki bu konudaki eğilim - bir tür evrensel trend - küçük, kendi kendini yöneten yerel idarelere doğrudur.)

Bizde bu potansiyelden nasıl yararlanılabilinir?

a) Öncelikle, bir yerel yönetim birimi olan belediyelerin, Anayasamızın emrettiği biçimde «geniş yetkilerle» donatılmaları ve «görevleri ile orantılı gelir kaynaklarına» kavuşturulmaları gerekir. (Anyasa Mad. 116 ve Gerekçesi)

b Katı idari vesayet uygulamalarına ve işlem - öncesi denetime son verilip, demokratik düzenin gereği olan «halk vesayetine» başvurulmalıdır.

c) Belediyeler salt hizmet taşıyıcı kuruluşlar olarak görülmekten çıkartılıp, belli konularda **üretim** yapabilecek kuruluşlar niteliğine kavuşturulmalıdırlar. Bunun içinde çağdışı **ultra vires** doktrini bir kenara bırakılıp, özel hukuk kurallarından belediyeler de yararlandırılmalıdır.

d) Tüm hemşehrilerin, hizmet tüketicilerinin ve bunların biraraya geldiği sivil toplum kuruluşlarının (sendikalar, dernekler vs.) görüşlerine sürekli baş vurarak - karşılıklı bilgi iletişiminden, referanduma kadar - halkın belediye yönetimine demokratik katılımı sağlanmalıdır. (Bu, Anayasamızın temel ilkelerinden biri olan «demokratik hukuk devleti» ilkesinin, ayrıca AY'nın 116'ncı maddesinin ve Belediye Kanunu'nun 7., 13. vs. maddelerinin bir gereğidir)

e Büyük belediyeleri, işler ve etkin bir yönetim birimine dönüştürebilmek amacıyla alt - belediye birimlerine ayırmalıdır. Klasik belediye «şube» anlayışına son vermeli; bu şûbeleri salt idari ve bürokratik olan yapılarından çıkartıp, siyasal temsil ve katılım ile yeniden - düzenlemelidir.

f) Belediyeler içindeki **«mahalleleri»** ve yeni kurulacak olanları gerçek bir mahalle esprisi içinde düzenlemeli, her mahallede beledî sorunlarla görevli (gönüllü, yada zorunlu) «mahalle danışma kurulları» oluşturulmalıdır. Bu, hem yönetimi yaymada etkin olacak, hem de büyük ekonomiler sağlayacaktır.

g) Belediyeleri, belirli hizmetleri ve girişimleri ortaklaşa üstlenmek üzere bir araya getirip, birlik kurma larını desteklemelidir.

h) Büyük ve küçük kent belediyeleri arasında belirli sınıflamalara giderek hizmet ve yetki düzenlemelerine geçilmelidir...

Sivil Toplum Kuruluşları : Modern kent yönetimin belediyeler dışındaki, diğer önemli bir öğesini de sendika, dernek, gönüllü kuruluşlar vs. den oluşan sivil toplum kuruluşları meydana getirir. Bu nedenle, bu kuruluşların başta belediyeler olmak üzere, diğer kent yönetim birimleri ile belirli konularda iş bölümüne ve karşılıklı yardımlaşmaya gitmeleri çağdaş yaşantının bir gereğidir. Bu kuruluşlar, halkı yönetime katıcı ve yönetimi demokratikleştirici özelliklerinden ötürü ayrıca öneme sahiptirler. (Kentsel çevre ve yeşil alanların korunmasında, dünyanın her yerinde, hatta ülkemizde bu tür kuruluşların yararlı ve başarılı çabaları izlenmektedir.)

Sonuç Olarak

Kentsel çevre ve yeşil alanlar sorunu, yukarıda kısaca ve kabaca açıklamaya çalıştığımız insan - çevre ve kentsel yönetim ve yaşantının bütünü içinde ele alınıp, değerlendirilmesi gerekir. Bunun dışında getirilecek çözümler zorlama ve etkisiz kalacaktır. Bu çözümler, ancak halkın gerçek anlamda devreye girmesiyle gün ışığına çıkacaktır. Çözümü olmayan sorun zaten yoktur. Yeterki «bilimsel - olmayana» ve «kolaycılığa» kapılınmasın.

Yararlanılan Kaynaklar

L'homme et l'environnement; Rech. Internationales, N : 77-78, 1974, Paris.

Regional Planning and Government in Europe; Ed. E. Kalk, IULA, 1971, Hague.

Mimarlık 73/5; «Çevre Sorunları...», İ. Tekeli. Ve diğer ilgili sayılar.

Public Administration Review, May - June 1975 ve diğer ilgili sayılar.

Şehircilik; Prof. Yavuz, Prof. Keleş, Prof. Geray, 1973, Ankara.

BİB Sorunları Semineri Tebliğleri, 1974, İstanbul.

L'Architecture D'Aujourd'hui, N : 180, Juillet - 1975, Paris.

T.C. Anayasası ve ve Diğer ilgili mevzuat.

Denizlerin Kirlenmesi

Çev. Muzaffer UYGUNER
İmar - İskan Bakanlığı
Teftiş Kurulu Başkanı

Genel olarak, kişiler, ortaklıklar ve sanayiciler gibi **çeşitli kullanıcılar** (1) arasında bir **anlaşmazlık** çıktığında, özellikle denizcilerle ilgili çevre sorunları konusunda bir davranışa geçilir. Böylece de, kıyılarda, çevrenin kalitesini gözönünde tutan bir sürü sorun çıkar ortaya : Turistler ve yazlığa çıkanlar, deniz kirlenmesinden doğan her türlü zararlı duruma karşı bir tavır takınırlar; çünkü, kendileri için yaratılan ayrıcalı durum tehlikeye girmiştir. Kıyıların doğal görüleri (site'ler) ni bozacak ve denizin değerini düşürecek bütün sınai kurumları uzaklaştırırlar. Balıkçılar ve kabuklu deniz hayvanları yetiştiricileri, balıkları ve kabuklu deniz hayvanlarını denizlerdeki zehirleyici maddeler ve patojen canlılar içeren atıkların etkisinden korumaktan kuşku duyarlar.

İlk adımı atanlar, çevrenin koruyucusu kesilir. Komuoyu da onları destekler, kolayca alınan önlemlerle okşanmış olur. Çevre korunmasını demagoglar da işleyip dururlar. Fakat, denizlerin kirlenmesi sürüp gider, denizi şu ya da bu biçimde kullananlar için yaratılacak önlemler de güya alınmış olur. Bazı yönlerden kendilerini peygamber sanan ekolojistler de, bizi izleyecek kuşaklar için hesapsız bir sermaye olan ve dönüşü olmayan zararlardan korunması gereken denizler ve okyanuslardan oluşan doğal varlığın korunması konusunda çağrıda bulunup dururlar.

DENİZ ORTAMINI ve KİRLENMENİN ETKİLERİNİ BİLMEK

Deniz kirlenmesine karşı savaş için, kirliliğin nereden doğduğunu bilmemiz gerekir. Okyanuslar, akan suların ve ırmaklarla nehirlerin doğal boşaltımlarının etkisindedir (2). Denizler, gerek su akıntıları gerekse kıyıların durumu yüzünden önemli bir oranda yığıntı ve sınaî artıklar ile dolar. Ayrıca, gemilerin taşıdığı ve toprakta kalması zararlı olan sınaî artıklar da denizlere dökülür. Son olarak da denizlerdeki çeşitli işler çeşitli doğal kalıntılar ve özellikle hidrokarbürlerin denizlerde birikmesine yol açar (3).

Önemli ilk güçlük, çevredeki gerçek kirliliğin saptamasıdır (4) Petrol taşıyan gemilerden atılan hidrokarbür atıkların dünya çapındaki miktarı yılda 3 - 10 milyon ton arasında tahmin olunmaktadır. Bunu açıklamak için, bu gemilerin yağ kalıntılarını iki iskele arasında boşalttıkları söylenebilir; yapılan hesaplara göre, bu gemilerin denizlere döktüğü sulu hidrokarbür kalıntıları, taşıma kapasitelerinin % 5 ini bulmaktadır (5). Ancak, bu uygulama zamanla bırakılmakta ve bu konuda uluslararası çok sert bir kural uygulanmakta (6) olup halen dünya petrol filosunun % 20 kadarı teknik uygulama nedeniyle buna uymaktadır (Akdeniz gibi bazı kısa yollar, balastajdan sonraki yağlı ve sulu fazın gemi seyri sırasında ayrılmaması nedeniyle böyle bir atma işine zaman kalmamaktadır; bu koşullarda, denize atılan sular oldukça fazla miktarda hidrokarbür içermektedir).

Toprak ve hava kökenli tortulara gelince, ırmakların denizlere taşıdığı kirlilik envanterini yapmak kolaydır ve bugün de gerçekleştirilmiştir, (7) fakat okyanuslardakilerini saptamak çok güçtür.

Başka bir güçlük de, canlıların zehirli maddeleri emmelerine bağlı karmaşık bazı biyolojik olgulara bilimsel yönden yaklaşımda yatmaktadır. Bunun gibi ağır madenler, biosidler ve öbür organik varlıklar da oldukca yüksek zararlı durumdadır; çünkü metabolizmaları yavaş olan durgun yapılı canlı organizmalarda bazı değişiklikler yaparlar. Sözgelişi, ağır madenler, herşeyi içeren deniz ortamına tamamen yabancı değildir; fakat yoğunluk azdır. Bu elemanların çoğu, yaşama hücrelerle başlayan canlıların hareketlerinde kaçınılmaz etkilerde bulunur. Fakat, cıva, kadmium, kurşun, krom en zararlılar olarak anılabilir; bunlar önemli zehirleyicilerdir ve besleme zincirinde uzun bir gelişme sonucu epeyce de birikmiş olur (8). Zehirlenmeye dayanma, bir türden öbürüne değişiklik gösterir ve bio - birikim mekanizmaları ve canlıların bio - iletimi bugün iyi bilinmemektedir.

Girişimlerde, araştırma alanında, kirlilik bakımından deniz ortamında bazı kullanıcıların kendi kendilerinin kurbanı olduklarını gösteren sonuçlara varıldığını da belirtmek isteriz. Sözgelişi, deniz suyunda patojen canlıların, denize girenlerde ateşli bir hastalığı yapacak yoğunluğunun ne olduğu henüz bilinmemektedir. Rastlanan hastalıklarla bunların görüldüğü bölgelerde bulunan canlıların sayısı arasında bir bağıntı kurmak için epidemiolojik anketlere dayanmak zorunludur (9). İstatistik temele dayanan bu incelemeler uzun yıllar ister; çünkü, yazın deniz kıyılarına turistik akım gibi bazı mevsimlik olaylar ortamın oluşmasında belirli bir etkidir.

İşte konuyu anlamak için yapılan ve oldukca pahalı incelemelerin bünyesel görünüşü budur (10). Deniz ortamında genel gözleme, önemli aracıların her zaman düzeltilmeye muhtaç analizleri ve ön saptamalar.

BİR POLİTİKAYA DÖNÜK BİR ESERİ BELİRTME ve ORTAYA KOYMA

Deniz kirliliği çeşitli görüntüler gösterir ve çeşitli cephelerde savaşı gerektirir. Ayrıca, sınaî gelişme denizlere doğru yöneliktir. Bazı kıyı kesimlerinde nüfusun yoğunlaşması, mevsimlik turist akımı, okyanusların muhtemel işletilmesi gibi çok değişik etkenlerin politikayı etkilediği de bilinmektedir.

AMAÇLARIN ENVANTERİ ve BELİRLENMESİ

Deniz kirliliğine karşı savaş politikasını belirlemek için, şunlar üzerinde durulmalıdır :

— Deniz ortamının gerçek emme yeteneğini (11), su hareketlerinin etkilerini, kıyı morfolojisinin durumunu tanımak;

(Devamı sahife 23'de)

«BELEDİYE HİZMET BİRLİKLERİ» YASASINA DOĞRU

(Baştarafı sayfa 1'de)

larda sağlık, yangın başlangıçlarında — Yangın bombası atmak yolu ile — ilk önemleri almak amaciyle Helikopter alımı, telsiz örgütü kurulması girişimi,

7 — Üye belediyelerle kamusal kurum ve kuruluşlar arasında çağdaş çevre sorunları, deniz kirliliği ile savaş konularında ortak denetimi ve koordinasyonu sağlıyacak, — Türkiye'de ilkkez — ÇEVRE VE DENİZ ZABITASI Örgüt Ana Tüzüğü ile Çalışma Yönetmeliğini 5. Genel Kurul'dan alacağı karar uyarınca yürürlüğe sokması vb. gibi...

Ne var ki; bu girişimlerimizin umulan düzeyde başarıya ulaşması için, kamu yönetim birimlerine (Mahalli İdarelere) Anayasamızın öngördüğü özerkliklerin, parasal olanakların verilmesine, belediyelerin koordineli çalışmasını sağlıyacak BİRLİKLER'in kurulmasını zorluyacak, ayrılmaları kısıtlayacak yasaların yürürlüğe girmesine kesin gereklilik vardır.

Birliğimizce, «HİZMET BİRLİKLERİ YASASI» tasarı taslağı üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir. İlgili uzman, kurum ve kuruluşların bu konuda düşünleri de alındıktan sonra tasarıyı, tüm parlamenterlerimizin imzalarına açmağı amaçlamaktayız.

Parlamenterlerimiz umduğumuz ilgiyi esirgemedikleri takdirde, tasarımızın bu yasama döneminde yasalaşacağına inanıyoruz.

Saygılarımızla.

BİRLİK HABERLERİ

KIYI YAĞMALAMASI İLE KIYILARDA YASALARA AYKIRI İNŞAATLARA ÖDÜN VEREN KAMU GÖREVLİLERİ BAKANLIKLARA ŞİKAYET EDİLECEK

1605 Sayılı yasa ile değişik 6785 sayılı İmar yasasına ek 7. ve 8. maddelere ilişkin yönetmeliklere ait birlik uygulamalarının titizlikle sürdürülmesi ilgililer ve kamu katlarınca memnunlukla karşılanmaktadır. Ne var ki; belediye sınırları dışındaki uygulamalarda aksaklıklar — Girişimlerimize karşın — süregelmektedir. Bu hususu dikkate alan birlik encümeni Küçükçekmece belediyesinde aldığı 22/12/1975 gün 6/1 no'lu kararla;

Bandırmada 1 No. lu Mot. Araç Parkı incelemesi

Belediye sınırları içinde yasa ve tüzüklerle yönetmeliklere aykırı eyleme geçen belediye başkanları hakkında yapılan kovuşturmaların (Belediye sınırları dışındaki yasal yetkili) kamu görevlileri, giderek valiler hakkında da sürdürülmesi için, birliğimiz sınırları içinde yapılacak saptamaların, (Şikayet niteliğinde) hazırlanacak dosyaları ile — Birliğimiz encümen kurulu tarafından — ilgili bakanlıklara başvurulacaktır.

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE ÇEVRE SORUNU İLE TÜRKİYE

ÇAĞDAŞ ÇEVRE SORUNLARI AÇISINDAN TÜRKİYE'Yİ İNCELEDİĞİMİZDE :

Ülkemizde; «MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ» dışında, çevre sorunları ve doğayı koruma konularında yüksek düzeyde planlama ve denetimi amaçlıyan bir kuruluş olmadığı gibi yürürlükteki yasalarımızda bu denetimi zorunlu kılacak tüzük ve yönetmelikler de yoktur. Şu kadar ki Gıda - Tarım ve Hayvancılık, Sağlık ve Sosyal Yardım, İç İşleri, Sanayi ve Teknoloji, Turizm ve Tanıtma vb. bakanlık örgütlerinde çevre sorunlarını içeren bazı örgütler varsa da bu kuruluşlar arasında bir koordinasyon yoktur. Giderek bu örgütler sektörler arasında sürtüşmeye yol açacak düzeyde olduğu da bir gerçektir. Her ne kadar 7/5836 sayılı kararname ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının başkanlığında, Sanayi, Sağlık ve Sosyal Yardım, Bayındırlık, İç İşleri, İmar ve İskân Bakanlıklarının katılmasiyle oluşturulan (ÇEVRE SORUNLARI KOORDİNASYON KURULU) bulunmakta ise de çevre ile en yakından ilgisi bulunan Orman, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlıkları ile Yerel Kamu Kuruluşlarının (İl Özel İdaresi, Belediye, Köy) bu çalışma çabalardan kendilerine katlanım (Külfet) getirmek dışında, haberleri olmamaktadır. Bu arada 1974 yılında kurulması öngörülen DPT. (Devlet Planlama Teşkilâtı) nın koordinatörlüğündeki (ÇEVRE SORUNLARI DAİMİ DANIŞMA KURULU) nun işlerliğinin olmadığını da belirtmekte yarar vardır.

Bu konuda; Türkiye Doğasını Koruma, Ankara Havasının Kirliliği ile Savaş Derneği ile yurt çapında etkin ilk kuruluş olarak (MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ) **olumlu girişimlere geçmiş olmalarına karşın, hükûmet düzeyindeki çalışmalar komisyon ve komite toplantıları dışında bir nitelik ve nicelik kazanmadığından, uluslararası çabalara bir katkımız olmamaktadır.**

Çevre sorunu artık, günlük yaşantımıza giren, boyutları uluslararası işbirliğine dayanan uygarlığın en önemli sorunlarından birisidir. Bu nedenle :

Birçok ülkede olduğu gibi, ya (ÇEVRE SORUNLARI BAKANLIĞI) ya da Başbakanlığına bağlı (ÇEVRE SORUNLARI VE DOĞAYI KORUMA KONSEYİ) nin kurulmasını, — İlk aşamada konsey kurulacaksa — konseyin yasamada koordinasyonu sağlayıcı, plânlama kararlarını getirici, MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ gibi üst düzeydeki yerel kamu kuruluşlarına denetleyici yetkinin verilmesi gerekmektedir.

Ülkemiz için, (ÇEVRE SORUNLARININ ÇÖZÜMÜ) yolunda alacağımız kararların uluslararası ilişkilerimizde de (Her yönde) önemli yansımaları olacaktır. Bu bakımdan uygulamaya dönük eyleme geçmenin zamanı gelmiştir, geçmektedir de...

ENVIRONMENTAL QUESTION AND TURKEY IN INTERNATIONAL RELATIONS

Straits Municipalities Union, no studies or activities were undertaken on the Governmental level, and therefore we could not contribute international efforts on this subject.

It is evident that in our time the ecological problems are closely connected with our every day life, and the scale of these problems require international cooperation. Therefore, an Ecological Ministry should be established or a Council for Ecological Problems and for Protection of Nature should be established under the Prime Ministry like many country in the world and necessary legal steps be taken to enpower this establishment to control the local organization such as Marmara and Straits Municipalities Union.

All the decision taken to solve our ecological problems will make very favourable reaction on the international level, and therefore the time has come, in fact is passing, to take the necessary positive steps on this subject.

KORUMA'NIN İKİZLERİ YAŞATMAZ HAŞERELERİ

SAĞLIĞINIZ İÇİN RUHSATLI AEROSOL SEÇİN

KORSİN ve ANTİ-ROACH
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının ruhsatını haizdir.

KORUMA TARIM İLAÇLARI A.Ş.

Dursun Han Salıpazarı - İstanbul Tel. : 49 91 50.- Satış : 49 42 50

KOCAELİ BANKASI
Sizin Bankanızdır

DENİZLERİN KİRLENMESİ

(Baştarafı sahife 19'da)

— Bu ortama gelen tehlikeli çeşitli maddelerin ayrıntılı bir envanterini yapmak, bunların kökenini ve içeriğini tanımak;

— Bugünkü kullanmaya bağlı olarak çevrenin «kalite amaçları» nın belirlenmesine varmak. Bunların hepsi çok değişiklik gösterir, herkes kendi görüşüne göre değerlendirir doğal ortamı (güzelliği karşısında mest olmak da bir kullanış değil midir?). Çeşitliliğe karşın, bu aykırı kullanışlar birleştirilebilir bir noktada. Fakat, hepsini çağdaş olarak en iyi biçimde kullanmağı istemek gerçek olarak hiçbir şeyi gerçekleştirmemek olur. Fakat, denizi kirleten herşeyi yasaklamak gibi bir yola girmek de kabul edilebilir bir çözüm değildir. En iyi yol, zararları ortadan kaldırmak üzere, kirletici kullanışları şiddetle daraltmakdır. Düşünceleri saptamak için, sözgelişi, deniz trafiğinin yoğun olduğu yerde denize girmekten vazgeçmeli; fakat, buna karşılık da denize girilecek veya deniz kabukluların üremesine ayrılacak bölgede sınaî artıkların atılması yasak edilmelidir. Belirli kullanışlara göre deniz bölgelerinin sınıflandırılmasında, elbette doğal ve tarihsel zorunluklar gözönünde tutulacaktır. Sınaî kuruluşlar, turistik firmalar ve yersel dernekler arasında anlaşmazlıklar çıktığında, Devlet, kıyıların rasyonel veya kamu için düzenli olarak kullanımı için ise el koyacaktır.

STANDARDLARIN YAYIMLANMASI

Belirli bir kıyı bölgesini nitelendirmek üzere hazırlanan çevre kalitesi standardları, bu bölgedeki yayıntıların durumunu incelemeye dönüktür.

— Sınaî yayıntılardan sözediliyorsa, sert ve devamlı zehirlilik niteliğindeki ve genellikle deniz bitki ve hayvanların düzenini ciddi olarak az veya çok bozacak maddelerin ortadan kaldırılmasına dönük olacaktır (12). Bu tehlike, artıkları yasaklayarak ya da bileşimlerini çevre için kabul edilebilir derecede değiştirerek, gerektiğinde sınaî üretim yönteminde önemli değiştirmeler veya ek yatırımlar yaparak önlenecektir.

(Devamı gelecek sayıda)

NOTLAR :

1 — Atlantik'e bakan bir limanda, belediye, petrol gemilerini çekecek bir rafineri kurulmasını ve böylece yersel bazı sanayileri harekete geçirmeyi araştırmaktadır. Böylece bir petrol merkezi kurulması ise istiridye yetiştiricilerini korkutmaktadır. Çünkü, tesadüfî veya sürekli bir hidrokarbür kirlenmesi, yakındaki istiridye tarlalarına zarar verecek ve birbirine bağlı olarak bütün çalışmayı öldürecektir.

2 — Seine Nehri, aşağı yukarı 8.250.000 kişi oturan bir kentin brüt kirletmesine eşit kentsel ve sınaî kökenli pislik boşaltmaktadır. Rhone ise, 34 milyonluk nüfusa denk pislik akıtmaktadır.

3 — Le Probléme des hydrocarbures, Les Cahiers Francais, No: 163, ek: 5.

4 — Uluslararası kurumlarca yapılan kirlilik istatistikleri ve envanterlerinden bazıları şunlardır :

— Hükümetlerarası Deniz Danışma Örgütü (D.M.C.İ.);

— Dünya Sağlık Örgütü (O.M.S.);

— Hükümetlerarası Okyanuslar Komisyonu (C.O.İ.);

— O.E.C.D.

— GESAMP (Birleşmiş Uluslar Bilim ve Danışma Uzmanları Karma Grubu);

5 — Bak : Not 3;

6 — Hidrokarbür artıkları konusunda 1954 de Londra Andlaşması imzalandı ve 1969'da değişiklikler yapıldı. Bu Andlaşma, kıyılardan 50 millik bir bölgede gemilerin hidrokarbür atmalarını yasaklamaktadır. Bu hükümler, Hükümetlerarası Deniz Danışma Örgütünün 1973 yılındaki toplantısında değiştirilmiştir. Burada, Akdeniz gibi özel bölgelerin belirlenmesi üzerinde durulmuştur. Kuzey Denizi ile Manş Denizindeki petrol çıkaran ve işleme nedeniyle doğan kirlilik de ele alınmış ve bu gibi kirletme konusunun gelecek toplantıda konuşulması uygun bulunmuştur.

7 — Çevre Bakanlığı'nca hazırlanan **Yüzey sularındaki kirlilik derecesi envanteri,** La Documentation Française 1973.

8 — 1954'de, bir Japon balıkçı köyü olan Minamata'da bilinmeyen kötü bir olay, elli kadar kişinin ölümüne ve yüz kadar kişinin de bedenî ve aklî gücünü yitirmesine yol açmıştır. Diagnostik durum kolay değilse de, «Minamata hastalığı» nın bütün görüntülerinin cevabı organik bileşimlerden zehirlenme idi.

9 — Fransa'da, epidemiolojik anketler Sağlık Bakanlığı tarafından, Kıyı İlleri Sağlık Çalışma hekimleri ile Bakanlık lâboratuvarları görevlileri aracılığı ile yapıldı. Denize girilen sularda ve kumlarda varolan patojenlerin sayısı saptanarak ve çevredeki halkda görülen deri hastalıkları incelenerek sonuca varıldı. 1973 yılında, kışın ayda bir kez, yazın ise haftada iki kez nümune alınmıştır. Bu işlemler otuz kadar plajda yapılmış olup sonuçlara göre genişletilecektir.

10 — **Noraît** ve **Pelagia** gibi Okyanus gemilerinin günlük gideri, bir mevsimde 5.000 - 10.000 Fransız Frangıdır. Belirli bir bölgenin iyileştirilmesine dönük ilk incelemeler (rüzgârlar, akunlar, artık olanakları, yayıntıların toplanması, eserlerin yazılması v.b.) ise 500.000 - 2.000.000 frank kadardır.

11 — Donatım, çevre gibi çeşitli Bakanlıklar arasında bir eşgüdüm incelemesi 1973 yılından bu yana yapılmakta ve gelecek üç yıl içinde tamamlanacağı sanılmaktadır.

12 — Anî zehirlenme, denizde birden bire beliren zehirlerle ilgilidir. Yavaş zehirlenme ise bir ortamda süreklilik ve bazan da beslenme zincirinde uzun bir biyo-birikim sonucu ortaya çıkar.

BÜROKRASİ AĞALIĞI

gerçek aydın, bilgili, düşünür, kamunun hak ve yararını savunur idealist kişileri, türlü sebepler ve bahanelerle tasfiye ederler. Çalışkan, dürüst, ve yeterli elemanlar, bir yana itilip küstürülünce, meydan ehliyetsiz bürokratlara kalır. Olaya «Sélection Négatif - Menfi Tasfiye» denmesi de bundandır (7). Bu nedenle, kamuya iletilen hizmetlerin kalitesi de o denli düşük olmaktadır.

İşte, vatandaşın, kamu hizmetlerinin iyi, nitelikli ve verimli bir şekilde yapılmadığı ve kamu yönetim sistemimizin iyi işlemediği yolundaki vaki şikayet ve sızlanmalarının altında yatan gerçek neden budur. Sanırız ki; bozuk Osmanlı yönetimi devrinden günümüze değin süregelen bazı geleneksel normlar, töreler ve davranış kalıplarını içeren ve bürokrasi ağalığına yol açan devlet bürokrasimizin biçimsel ve doğal yapısını belirleyen örgüt iklimi çeşitinin nasıl ve ne yönde değiştirileceği hususu, kamu yönetim sistemimizin iç dinamiği ile ilgili çok önemli bir sorun olarak ortada durmaktadır.

---

(1) Anayasa, Md. 115.

(2) Anayasa, Md. 112.

(3) İsmet Tayşi, 1589 Sayılı Yasaya Dayanılarak Yürürlüğe Konan Personel Rejimimize İlişkin Kararnamelerin Tek Metin Halinde Derlenmesi Çabaları Kamu Yönetimimizi İçeren Sorunların Çözümü için Yeterli mi? İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı : 346 - 347, Ankara - 1975, Sayfa : 362.

(4) Vahdet Aydın, İşletme Organizasyonundaki Gelişmeler, AÜSBF Yayınları No : 269, Ankara - 1973, Sayfa : 96 - 97.

(5) Ülkümen Osmanağaoğlu, Türkiye'de Bürokrasinin Durumu, Milliyet, Sayı : 9986, 22. 8. 1975.

(6) İbid.

(7) Muammer Yahya İslamcıoğlu, İdarenin Gücü ve Görülen Lüzum Üzerine, Milliyet, Sayı : 9295, 13 8. 1973.

ması nedeniyle verimli çalışamıyan fabrikalara kamuya ait veya kamulaştırılacak sanayi alanlarında yer gösterilmek yoluyla böyle fabrikaların taşınmaları kolaylaştırılmış olabilir.

SONUÇLAR

1 — Haliç sorunları teknik, sosyal ve ekonomik kökenli olduğundan çözümünde de bu yönlerden önlemler getirilmesi zorunludur.

2 — Haliç sorunu memleket çapında sayıları ve boyutları artmakta olan körfez kirlenmesi örnekleriyle genel niteliktedir.

3 — Haliç sorunları temelde yanlış yerleşme ve çevre kirlenmesi sorunlarıyla ilişiklidir.

4 — Yanlış yerleşmelerin tüm önlenmesi için konut ve endüstri arsaları kamu kuruluşlarınca sağlanarak gereksinenlere taksitle satılmalıdır.

5 — Memleketimizde çevre kirlenmesini durdurmanın zamanı geçmektedir. Pis su kanalizasyon tesisleri devletin, halkın ve endüstrinin katkılarıyla gerçekleştirilebilir.

6 — Endüstri kirli suyunu fabrikasında arıttıktan sonra dışarı vermelidir. Katı artıklarda zararsız yerlere taşınarak uygun durumlara getirilmelidir.

7 — Konutların ve endüstrinin çöp veya katı artık sorunu akılcı değerlendirmeler yapılarak yeterli düzeyde çözümlenmelidir.

8 — Çözüm önlemleri çok yönlü olduğundan tümü aynı zamanda uyumlu olarak titizlikle birlikte uygulanmalıdır.

9 — Aynı sorunlar her tür ekonomik rejimli endüstrileşmiş ülkelerde yıllardan beri çözümlenmekte olduğundan aynı yöntemler memleketimizde de ciddiyetle uygulandığında sonucun başarısız olması için hiç bir neden kalmayacaktır.

BASINDAKİ YANKIMIZ

Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nin kurulup gelişmesi, çeşitli girişimleri ve dergimizin yayın alanına girişine ilişkin Türk Basınında olumlu haberler yer almakta, doğa kirliliğinin önlenmesini içeren çabalarımız övülmektedir. Değerli basınımıza içtenlikle teşekkür ediyor, tümünün buraya aktarılmasına olanak bulamadığımızdan kimilerinin başlıklarına değinmekle yetiniyoruz :

BİRLİĞİN 4. KONGRESİ : Marmara denizi ve Boğazlarının deniz ve hava kirlenmesine karşı elbirliği ile çaba gösterilmesi ve çevre kirliliğinin önüne geçilmesi amacına yönelik Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nin Üçüncü Genel Kurul Toplantısı 15 Nisan 1975 Pazartesi günü İzmit Atakan Düğün Salonunda Kocaeli Valisi Ertuğrul Ünlüer'in açış konuşmasıyla çalışmalarına başlamış ve çeşitli önerilerin görüşüldüğü toplantı 12 Kasım Salı akşamı sona ermiştir. Kongre Başkanlığına Marmara Adası Belediye Başkanı Ahmet Enön'ün seçildiği toplantıda 35 Belediye Başkanı hazır bulunmuştur. (SEKA POSTASI, TÜRKYOLU - BİZİMŞEHİR, IŞIK, HÜRSÖZ, DOĞUŞ, SESİM...)

HAVA ve DENİZ ZABITASI KURULUYOR : Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nin deniz kirliliğini önlemek amacıyla helikopterli hava ve deniz zabıtası örgütü kuruyor. (İSTANBUL ve ANADOLU GAZETELERİ, 19 Nisan 1975)

70 TON KİMYASAL MADDE : Birlik Başkanı Erol Köse, İzmit körfezine günde 70 ton kimyasal madde atıldığını açıkladı. (HÜRRİYET, 26 Nisan 1975)

BİLDİRİ : Birlik Kongre Başkanlığı, yayınladığı Bildiride, denizin ve havanın kirletilmemesine özen gösterilmesini istedi. TÜRKYOLU - BİZİMŞEHİR, GÜN, IŞIK, HÜRSÖZ, SEKA POSTASI, SESİM...)

GEMİ SÖKÜMÜ DURDURULDU : İzmit Körfezi ve Marmara sahillerinde, yaz süresi içinde, Birliğin girişimiyle gemi söküm işlemlerinin durdurulduğu, ayrıca batık gemilerin çıkarılmasına da son verildiği açıklandı. Birlik yetkilileri, körfez sularına sintine boşaltılmasının da dikkatle izlendiğini, önleneceğini belirttiler. (TÜRKYOLU - BİZİMŞEHİR, SABAH, DOĞUŞ, HÜRSÖZ, KOCATEPE, ELÂZIĞ, KARS, EDİRNE, YENİ İSTANBUL, İLERİ, HABER, IŞIK... 7 Mayıs 1975)

YASA DEĞİŞMELİ : Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği yayınladığı Bildiri ile 1580 Sayılı Belediyeler Yasası'nın bir an önce değiştirilmesini, günün koşullarına uygun olmasını istedi. (İZMİT GAZETELERİ ile SİİRT, İSKENDERUN, MİLLÎ İRADE, KÜTAHYA EKSPRES, YENİ KONYA... 12 Mayıs 1975)

KIYI ZABITASI : Doğa - deniz kirliliğini önleme amacına yönelik Birlik Merkezinde bir Kıyı Zabıtası kurulması, Birliği oluşturan belediyelerin de bundan yararlanacağı açıklandı. (GÜNAYDIN, İSTANBUL POSTASI, GÜN, İZMİT GAZETELERİ, ANADOLU BASINI... 14 Ağustos 1975)

MARMARA ZEHİRLENİYOR : Hükûmeti Uyarıyoruz — Halkın Sağlığı Tehlikede — Marmara Zehirleniyor... DÜNYA, 22 Ağustos 1975)

SANAYİİMİZ ve ÇEVRE KİRLENMESİ : Prof. Dr. Kemal Tosun'un Ekonomi Politika'daki yazısı ve Birlik çabalarını övmesi. (23 Ağustos 1975)

TELSİZ ŞEBEKESİ : Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği hızlı haberleşmeyi sağlamak için telsiz şebekesi kuruyor. (GÜNAYDIN, 16 Temmuz 1975)

DENİZİ KİRLETENLER MAHKEMEDE : Birlik, denizi kirleten 18 sanayi kuruluşunu mahkemeye verdi. (İZMİT GAZETELERİ, ANADOLU GAZETELERİ, İSTANBUL BASINI, 27 Eylül 1975)

KİRLETENLERE CEZA : İzmit Körfezini ve Marmara'yı kirleten fabrikalara ceza veriliyor. (EKSPRES, 29 Eylül 1975)

DERGİ İÇİN : SEKA Postası Gazetesi yayınladığı bir yazı ile Birliğin çıkardığı Dergimizi övüyor, başarılar diliyor. (SEKA Postası, 1 Kasım 1975)

DENİZİ DOLDURMAK YOK : Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği, Bandırma yöresinde denizi doldurarak fabrika kurmaya kalkan şirketi Bakanlıklara şikâyet etti. (CUMHURİYET, 5 Kasım 1975)

HELİKOPTERLE İZLEM : Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği, sahillerin korunmasını sağlamak amacıyla helikopter satın alıyor. (CUMHURİYET, İZMİT ve ANADOLU BASINI - 5 Kasım 1975)

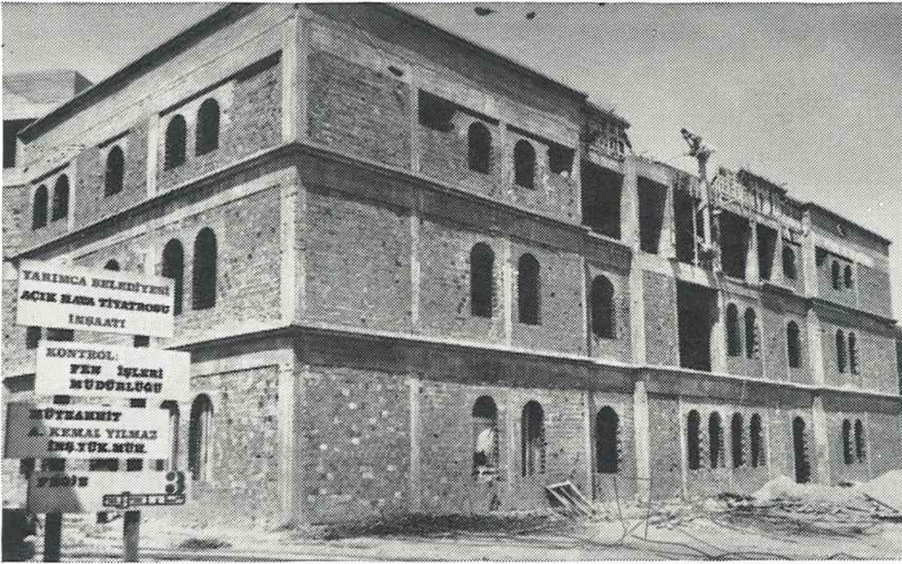
MARMARA ÖLÜYOR : Dikkat! Denizlerimiz ölüyor : Bir turizm bölgesi diye bilinen Marmara kıyılarında plansız ve başıboş düzende kurulan sanayi tesisleri denize akıtılan artıklarıyla, özellikle İzmit körfeziyle diğer kıyıları tehdit ediyor. Hergün Marmara'da hayat ölüyor ve bizim kılımız bile kıpırdamıyor. (HAYAT Dergisi, Koray Güney'in yazısı, Erol Dernek ile Garbis Özatay'ın fotoğrafları - 20 Kasım 1975)

BELEDİYELERİN VE KAMU KURULUŞLARININ DİKKATİNE

A. KEMAL YILMAZ

YÜKSEK MÜHENDİS **MÜTEAHHİT**

ÖDEME KOLAYLIKLARI — SARİ SÖZLEŞME İLE HİZMET BİNALARI
OKUL — BENZERİ KAMU İNŞAATLARI YAPILIR.

Firmamızın Taahhütleri Dizisinden :

YARIMCA AÇIK HAVA TİYATROSU KÜLTÜR SİTESİ

Firmamızın Sari Sözleşme ile Yaptığı Tesisler

1 — 7.000.000.— TL. Keşif Bedelli
YARIMCA AÇIKHAVA TİYATROSU.

2 — 5.500.000.— TL. Keşif Bedelli
KARAKAYALAR SU DEPOSU.

3 — 6.000.000.— TL. Keşif Bedelli
SİLİVRİ BELEDİYESİ TURİSTİK OTEL - GAZİNO - LOKANTA İNŞAATI.

4 — 5.500.000.— TL. Keşif Bedelli
SİLİVRİ BELEDİYE SARAYI İNŞAATI.

5 — 1.500.000.— TL. Keşif Bedelli
Yarımca Okul Yaptırma Derneği Yararına
ORTAOKUL İNŞAATI.

6 — 3.500.000.— TL. Keşif Bedelli
OSMANLI BANKASI MENSUPLARI DİNLENME KAMPI İNŞAATI.

Açıklayıcı Bilgi İçin : Yük. Müh. Müteahhit
A. KEMAL YILMAZ
TEL. : **40 33 99**
Koca Mansur Sokak Cami Pasajı : 68 / 10
Şişli — İSTANBUL